

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Fikir Sanat ve Edebiyat Dergisi

KAFKAOKUR*

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ - SAYI 25 - YIL 4 - MART 2018 - 8 TL

*...ben edebiyattan ibaretim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

KAFKAOKUR

Fikir, Sanat ve Edebiyat Dergisi

"...benedebiyattan ibaretim."

Franz Kafka

Aylık Edebiyat Dergisi

Sayı 25 - Mart 2018 - 8 TL

www.kafkaokur.com

● kafkaokur

● kafkaokur

● kafkaokurdergi

İmtiyaz Sahibi

Gökhan Demir

Yayın Yönetmeni

Gökhan Demir

Editör

Merve Özdoğru

Sanat Yönetmeni

Rabia Genç

Kapak Resmi

Tülay Palaz

Yayın Danışmanı

Baran Güzel

İletişim

e-posta: okurtemsilcisi@kafkaokur.com

Online Satış

kafkadukkan.com

bilgi@kafkadukkan.com

telefon: +90 530 727 15 23

Adres

Firuzğa Mah. Yeni Çarşı Cad.

Adan Apt. 39/1

Beyoğlu, İstanbul

ISSN

2148-6824

Yayın Türü

Yerel, Süreli Yayın

Baskı

İmak Ofset Basım Yayın

Tic. ve San. Ltd. Şti

Merkez Mah. Atatürk Cad. Göl Sok

No:1 Yenibosna, İstanbul

Tel: 444 62 18

Matbaa Sertifika No: 12351

Dağıtım

DPP: (212) 622 2222

©Her hakkı saklıdır

Budergide yer alanyazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonlar elektronik ortamlar dahil olmak üzere yazılı iznolmaksızın kullanılamaz.

İllüstrasyon & Kola

Tülay Palaz

Rabia Genç

Eren Caner Polat

Osman Ertürk

Tayfun Yağcı

Erişcan Türk

Yeliz Akın

Zülat Öztürk

Atıl Aykaroğlu

Sudenur Gültekin

Şeyma Türk

Aysu Bekar

Akın Altınyıldız

Alper İstanbullu

Rabia Aydoğan

Ezgi Karaata

Esmâ Ak

Selin Öztürk

Otto Batuhan Türker

- 6 **Vincent Van Gogh** Merve Özdoğal
- 14 **Gürültüde Utanmak** Ece Temelkuran, Deneme
- 16 **Patates Tamimi** İshag Uygur Eskiciyan, Öykü
- 18 **Karanlık Ayna** Bahri Butimar, Şiir
- 19 **Defter** Fulya Ölmez, Anlatı
- 20 **Boşluğa Konuşan Çocuk** Gözde Urfalı, Öykü
- 22 **Ben Öldükten Sonra** Nihan Özkoçak, Öykü
- 24 **Dilhun** Kaan Murat Yanık, Anlatı
- 26 **Mehmet Güreli, Uçurtma (2002)** Rabia Genç, Kolaj
- 28 **Kadının Üç Mevsimi** Nazlı Başaran, Anlatı
- 30 **Senin Annen Artık Bir Melek Değil Mi Yavrum?** Nergiz Karadağ, İnceleme
- 32 **Gregor Samsa Böcek Değildir** Nermin Sarıbaş, Karakter Analizi
- 34 **Yolda Olma Hâli** Gizem Demirel, Deneme
- 36 **Aslında Ölmeyen Biri Üzerine...** Nermin Tari, Film İnceleme
- 38 **Herkes Tahmin Ettiyse 90. Oscar...** Erçin Işık, İnceleme
- 40 **Tabula Rasa** Reyhan Özçelik, Anlatı
- 42 **Sade Karanlık** Atılaz Aşkaroğlu, Anlatı
- 44 **Enver Ercan'ın Ardından** Baran Güzel, Anlatı
- 47 **Anafor** Merve Özdoğal, Anlatı
- 48 **Quentin Tarantino...** Doğukan Adıgüzel, Sinema
- 50 **Müretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>**
- 51 **Whiplash (2014)** Erişcan Türk, Film Alıntısı

KARŞI KOYAMADIĞIM

Gökhan Demir

Baştan çıkarıcı bir samimiysizlik. Oyun oynamıyoruz burada, demiyor kimse, herkesi bataklık hâline gelmiş benliğinden içeri alıyor insan, aldıklarının öylece batıp gitmesini seyrediyor, arkası dönük. Bilmeden, bilerek yapıyor bunu. Öğrenmeyi tercih etmiyor. Suçlu insan ve üstelik cezası da yok bunun.

Sonuna kadar gitmiyor. Böyle olunca gerisin geriye düşüyor. Sevmeler güzel değil, gelmeler, beklemeler, bitmeler güzel değil hele gitmeler hiç güzel değil. Kimse büyümüyor, bölünüyor. Yalanı nefes alıp vermek kadar kolayca söylüyor, duymuyor. Sarılmıyor, darılıyor. Düşüyor, küsüyor. Yalnız, sanrı. Kalacak yerin var mı, yok mu? Bakar, görmez. Yer, doymaz. Siyah, gri. Kötü özü. Elini tut, bırak. Gel, git.

Sev, -se. Ölme, -se.

Hemen olmasını istediğin şeyler için savaşıyorsun, hayal kurmuyorsun, emek vermiyorsun, hayıflanıyorsun, yapamadım, edemedim diyorsun, ne yapıyorsun, sahi ne yaptın? Ağaç dikmiyorsun, ateş yakmıyorsun, üretmiyorsun, okumuyorsun, az okuyorsun onu da zaten anlamıyorsun, yazmıyorsun, çizmiyorsun.

Her gün bir bilmece... Yarın muammasına doğru gri şehirlerde akıyor insan, masmavi gökyüzü altında buluşamıyor. Akıp geçen zaman, akıp giden yollar, aynı kitaplar.. Bitmek bilmeyen yanılgılar içinde usul usul yaşanamayan anlar, hep aceleci, maziye bakarak... En son ne zaman ellerin ceplerinde güzel şeyler düşünerek yürüdüñ sokaklarda, ne zaman kolunu birinin omzuna atıp dakikalarca yürüdüñ, en son ne zaman ıslık çala çala gezindin, kuşları izledin, gün batımını seyrettin?

Saklanmalar, resimlere bakarken pazar günleri, cuma günleri..

İyimserim, hiç mi iyi şeyler olmuyor, oluyor mu?

Savaş yok, babalar eksilmiyor, insanlar öldürülmüyor, kadınlar huzurlu, hayvanlar rahat, zaten adalet terazisi tamamen dengeli! Evet, evet iyimserim.

Çözümü altıncı duyu organımızda arıyoruz, bulabiliyor muyuz?

Her gün şarjı bitip duran şeyi damarlarımızdan içeri soktular.

Her gün şarj ediyoruz ama bulamıyoruz!!!

Bataklıktasın insan!

Kurdun, yıktın.

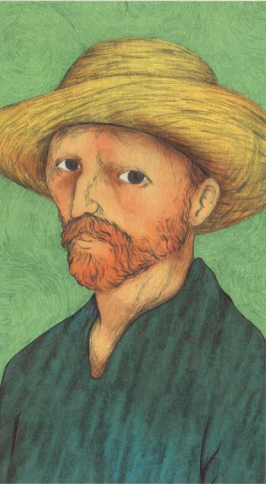
Kurdun, yıktı.

Kurdu, yıktı.

Kurdu, yıktın.

Aynı.

VINCENT VAN GOGH

Merve Özdolap

“İnsanların benim hakkımda ne düşündükleri konusuyla uğraşamam, ileriye doğru gitmeli ve yalnız onu düşünmeliyim.”

KIZIL SAÇLI BİR DELİ

Vincent van Gogh, Hollanda'nın kuzeyinde bir Felemenk köyünde 30 Mart 1853'te dünyaya geldi. Babası Theodor Protestan kilisesinde bir papaz, annesi Anna Cornelia ise bir saray mücellidinin (çiltçi) kızıydı. Vincent'in beş küçük kardeşi ve onların gelişimlerini destekleyen akraba çevreleri vardı. Bütün bu mutlu aile tablosunun yanında Vincent aslında bir aile travmasının izini de taşıyordu, ona kendisinden tambir yıl önce ölü doğan kardeşinin ad verilmişti.

Van Gogh'un çocukluğu bu köyde, mısır tarlaları arasında geçti. 1860'ta kız kardeşi ile birlikte köy okuluna başladılar fakat babaları öğretmenlerinin Katolik olmasından dolayı bir yıl sonra onları okuldan aldı ve evde eğitim görmeleri için özel bir öğretmen tuttu. 1864'te eğitimine devam etmek için yatılı birokula gönderildi. Yalnızca on bir yaşındaydı ve bu dönemde ailesinden ayrılmak zorunda kalmasının yarattığı hüznü ömrü boyunca unutamadı. Ortaokula geçtiğinde resim öğretmeni onu sistemli resim çalışması için teşvik ettive belki de bu sayedekendini keşfetmesine yardımcı olacak en önemli adımı atmış oldu. Yine de sonrakı yıllarda kardeşi Theo'ya yazdığı mektuplarda gençliğini: “kasvetli, soğuk ve verimsiz” olarak tanımlamıştır.

Vincent'in amcası Lahey'de resim alım satımı ile uğraşıyordu ve çevresinde pek çok sanatçı bulunuyordu. 1869 yılında van Gogh, bu mesleği öğrenmek amacıyla Lahey'e gitti. Burada çıraklık eğitimini tamamladıktan sonra şirketin Londra şubesine, oradan da Paris'teki merkezine gönderildi. Fakat sanat eserlerinin eşyagibi alınıp satılıyor olmasını doğru bulmuyordu. Bu durum onu agresifleştiriyor, müşterilere hırçın davranmasına sebep oluyordu. 1876'da işten atıldı.

“Ressamın ödevi doğaya büsbütün dalmak, olanca aklını kullanıp, olanca duygusunu eserine koymaktır ki, başkalarının anlaşılır hâle gelsin eser. Satış için çalışmaksa, asıl iyi yol değildir bence, sanatseverlere boş vermektir.”

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://antey.org>

İçerikler, eserler ve diğer bilgiler, bu siteye yerleştirilmiştir. Bu içeriklerin ardından Vincent iyice dine yöneldi. Dindar bir ailede

yetiştirmişti, bir rahibin oğluydu ve şimdi o da din adamı olmak istiyordu. Brüksel'deki bir misyonerlik okulunun sınavlarına girdi ve geçemedi. Umutsuzluğa kapılan Vincent, hiçbir şeyde başarılı olamayacağına inanmaya başlamıştı ve ailesinin yanına döndü.

Borinage'e döndüğünde vaizlik yapmaya başladı fakat burada da kilise yetkililerine kendini ifade etmekte zorlanmıyordu. Kilisenin ileri gelenleri ile sürekli tartışıyor, onlara din konusunda saf ve cahil olduklarını söylüyordu. Çünkü Vincent'in dinianlayışve yaşayışbiçimi de kendine özgüve tutkuluuydu. Çağdaş bir İsa gibi yaşamak istiyordu. Kilise yetkilileri ise rahipliğin saygınlığına uygun davranmadığını düşündükleri için onu işten çıkardılar. Bunun üzerine Van Gogh işgisini insanların günlük yaşamlarını gözlemlemeye ve bunları çizmeye yöneltti. Oran, perspektif, ışık ve gölge kuralangibitemel resim tekniklerini öğrendi, geleneğe uygunolarak Millet ve İsrail gibi ustaları inceledi ve ressam olmak üzereciddiyetle çalışmaya başladı. Brüksel'de bir sanat akademisine kaydoldu ve kendini geliştirmeye devam etti. Canlı modeller ve alçı heykellerle çalıştı. Bu dönemde ressamlık hayatı için önemli adımlar atmış oldu

Brüksel'de kalacak yer bulmakta zorlanınca Nisan 1881'de ailesinin Etten'de onlarla kalma teklifini kabul etti ve orada daçalışmalarına devam etti. Aynı yılın yazında oğluyla birlikte Etten'e gelen dul kuzeni Kee Vos'a âşık oldu. Bu karşılıksız bir aşktı ve Kee'ye gösterdiği yakınlık ailesini rahatsız etmişti. Babasıyla her konudadüştikleri fikiraynıklık ve tartışmalar da eklenince evden kovuldu ve Lahey'e geri döndü.

Lahey'de geçirdiği bu dönem hem hayatında, hem de sanat anlayışında değişiklikler yarattı. İlk yıllarında gerçekliğituvalineaktarmaya çalışıyor, gördüklerini doğaldve doğru biçimde çiziyordu. Lahey döneminden sonra konularda duygular ön plana çıkmaya başladı ve tek tek figürler yerini duygu ve figürler arasında bağlantılar kuran anlatılara bıraktı. Van Gogh, kardeşi Theo'ya yazdığı mektuplarından birinde bu durumu şöyleaçıklamıştı:

"Çünkü ben gözlerimin önünde olanı olduğu gibi vermekten çok, boyayı kendime göre bir amaçla, dile getirmek istediğimi daha bir kuvvette dile getirmek için kullanıyorum."

Gerçekçilik Van Gogh'a yeterli gelmiyordu. Duygularını daha güçlü bir biçimde tuvaline yansıtmak istiyordu. Dışavurum gücünü arttırmak, etkilemek, etkilemek ve değiştirmek resimlerinde hacim, kütle ve derinlik ön plana çıkmaya başladı

Ressamlığı için önemli gelişmeler kaydettiği sırada, çevresi tarafından özel hayatı konusunda pek gelişme göstermediği düşünülüyordu. Van Gogh, Lahey'de Clasina Hoomik (namıdiğer Sien) adlı eskiden fahişelik yapan alkolik bir kadınla ilişki yaşamaya başlamıştı. Onunla karşılaştığında Sien hamileydi ve küçük kıızıyla birlikte yardıma muhtaç bir hâledeydiler. Onları stüdyosuna götürdü ve birlikte yaşamaya başladılar. Sien bir erkek çocuk doğurdu ve Van Gogh ona da babalık etmekten mutluydu. Sien'leyaşarken onu bazı çizimlerinde model olarak kullandı. Bunlardan en ünlüsü Sorrow (Üzüntü)'dur. Kasvetli bir arka planla çıplak, hamile vücudunu betimlemiştir ve yüzünü saklayarak Sien'i değil yalnızca hüznü duygusunu vurgulamıştır. Çizime bakanların, böyle kadınları kinamak yerine onların durumlarınaşefkatle yaklaşmalarını istemişti. Sien yeniden içmeye başlayıp fahişeliğe geri dönmüş ilişkileri bozulmaya başladı. Ona karşı duyduğu şefkat azalınca Vincent kendini tekrar resmeverdi ve işçisınıfınınyaşamını betimleyen pek çok resim yaptı

1883 yılında Sien'den ayrıldıktan sonra ailesi ile birlikte Holland'a'da küçük bir köy olan Nuenen'e yerleşti ve 1885 yılının sonlarına kadar burada kaldı. Çamaşır odasını Vincent'a stüdyo olarak ayarlamıştı. Burada hem uyuyor hem çalışmalarını yapıyordu. Bir süre sonra babası Vincent'ın tarzından hoşlanmadığı için yeniden aralarında tartışmalar çıkmaya başladı. Ancak annesi bir kaza geçiren Vincent, ona bakmak için bir süre daha Nuenen'de kalmak zorunda kaldı. Bu dönemde komşularının kızı olan Margot, Vincent'a âşık oldu. (Bilindiği kadıyla ona âşık olan ilk ve tek kadındır.) Margot'nun ailesi Vincent'ı kesinlikle istemeyince kız intihar girişiminde bulundu. Kardeşi Theo'ya yazdığı mektuplarda görürüz ki, Van Gogh kızın ailesinin kendisini anlamadığını düşünüyordu.

1885 yılının Mart ayında babasının hayatını kaybetmesi üzerine, annesi ve kız kardeşleriarasında miras paylaşımı konusunda tartışmalar yaşandı ve bu durum Van Gogh'un evi terk etmesine sebep oldu. Katolik bir zangocun evine yerleşip orada stüdyosunu kurdu ve çalışmalarına devam etti. Çoğunlukla köylü portreleri ve günlük yaşamdan sahneleri resmediyordu. Bu dönemde yaptığı resimlerin en iyisi Pataş Yıylenler'dir. Bu eser, Van Gogh'un resimlerinin tipik özelliklerini taşıyan en iyi örneklerden biridir. İç mekân ayrıntıları, figürlerin tasviri ve natürmort öğeler bu resimde vermek istediği duyguyu vurgulamasını sağlamıştır. Theo'ya yazdığı mektupta bu tabloyla ilgili şunları söylemiştir:

"Aklından belirtmek istediğim fikir budur: Lambanın altında patateslerin tabağa el uzatarak yılan bu insanları aynı ellerle toprağıişlemiş adamlardır; istedim ki resim

çiftçinin el çalışmasını ve bu kadar namusluca kazandığı besiyi yüceltsin. İstedim ki biz uygar insanların yaşayışından bambaşka bir yaşayışı canlandırınsın."

Vincent, babasının ölümü ve ailesi ile arasının açılması üzerine Kasım 1885'te Antwerp'e geldi ve sanat akademisinde resim ve çizim derslerine yazıldı. Sonra buradaki öğretim yöntemlerinin modası geçmiş olduğunu fark etti; geleneklere ters düşen tarzı akademinin standartlarına uymuyordu ve eğitimcilerle sürekli anlaşmazlık yaşıyordu. Van Gogh, Nuenen'de yaptığı resimlere baktığında bunlarda kullandığı renklerden artık çok hoşnut olmadığını fark etti. Uzun süredir takip ettiği renk teorisini çalışmalarına aktarmak istiyordu. Rubens'i örnek alarak duyguları ifade etmek için renk birleşimlerini kullanıyor, portrelerde daha açık ve parlak renkleri tercih ediyordu.

"Kendimi renklerin kurallarına verdim büsbütün. Ah, keşke bunları bize gençliğimizde öğretmiş olsalardı!"

ART İZLENİMCİLİK

1886 başlarında Theo'ya yazdığı mektuplarda Van Gogh, Paris'e onun yanına gelmek istediğini belirtiyordu. Sonunda Theo buna razı oldu. Paris'te birlikte bir eve çıktılar ve Vincent bu eve stüdyosunu kurdu. Dört ay boyunca Fernand Cormon'un sanat okuluna gitti. Burada akademi ressamı, öğrencilerin açık havada resimler yapmasını destekliyordu. Van Gogh da Paris cadde ve sokaklarını gezerek izlenimlerini not aldı. Cormon'un stüdyosu sanatçıların toplanma yeri gibiydi. Van Gogh burada Bernard ve Gauguin ile tanıştı. Onlar da önceden Van Gogh gibi izlenimcilikten esinlenmişlerdi fakat artık izlenimciliğin kurallarını kısıtlayıcı buluyorlardı. Sonralarda art izlenimcilik (post-empresyonizm) olarak anılan akımı benimsemeye başlamışlardı. Bu akım, izlenimcilikten farklı olarak doğanın gerçekliğini dahakişisel ve tinsel bir anlatımla dışı vurmayı savunuyordu. Van Gogh, sanatçının resimlerinde derinden hissettiği duyguları aktarması gerektiğine inanıyordu ve kendisi gibi düşünen bu sanatçılarla tanışmaktan mutluluk duydı. Paris'te o dönemin entelektüellerinin, sanatçı ve şairlerinin bulunduğu, zaman geçirip fikir alışverişini yaptığı kafeler ve dükkânlar vardı. Bunlardan biri de boya satıcısı Baba Tanguy'un yeriydi. Tanguy 1871 Paris komünçülerinden biriydi ve genç ressamı maddi ve manevi olarak destekliyordu. Dükkândaki odalardan oluşturduğu küçük galeride Cezanne, Gauguin ve Van Gogh'un eserleri ilk kez birlikte yer aldı. Bu dönemde Van Gogh, nokta ve çizim tekniklerini kullanarak kendi üslubunu oluşturmaya başlamıştı. Aynı zamanda kardeşi Theo'nun koleksiyonundan aldığı renkli Japon açaç baskılar ve toplamayı sürdür-

düğü Japon gravürlerinin güçlü renklerinden de çok etkileniyor ve ilham alıyordu. Şehri gezerek edindiği izlenimlerin birikimi ve sanat sorunları üzerine sanatçı çevresi ile yaptığı nitelikli sohbetlerle geçen bu süreç, onun sanat hayatında önemli etkiler bıraktı.

1887 kışında Van Gogh, Paris manzaralarından sıkıldığını ve güneye gitmek istediğini kız kardeşi Wilhelmina'ya yazdığı mektu bnda belirtti. Paris'te geçirdiği son kışta kentin dış mahallelerini gezmiş ve alışılmışın dışındaki Paris manzaralarını resimlemişti ve bol bol apsent içip kendi deyimiyle neredeyse bir ayyaş olmuştu. Artık bu şehrin ışığından ve renk yapısından tatmin oluyordu. Güneyde daha fazla renk ve dahafazlalık olduğunudüşünüyordu.

"Gidiyorum: Güneyde bir yere çkileceğim, insan olarak tiksindiğim bu kadar çok ressam görmemek için..."

Şubat 1888'de Theo'nun desteğiyle Fransa'nın güneyine, Provence bölgesindeki Arles'a gitti. Burada köylülerin ressamı olma ve Japon açığa baskılanma duyduğu hayranlığı eserlerine yansıtaraklarını gerçekleştirmek istiyordu. Arles âdetanun Japonya'sıydı. Arles'agittiğinde önceden mahallelerden birinde, Cavalerie Sokağı'nda oturdu. Sonra, Arles ve çevresindeki ekonomik kriz sebebiyle boşalan ve kirası düşük merkezi evlerden birini tuttu. Burası, ikiz bir evin san boyalıparçasıydı. Dörtodali ve yeşilkapıve panjurlararasıhap olan bu yer, Van Gogh ve eserleri ile ünlenmiş San Ev'di. Kısa sürede ev ve içindeki eşyalarresimlerinekonu oldu. Odalarınınduvarlarını yaptığı portreler ve sanatçılarla yaptığıdeğiş tokuşlarlaaeline geçen resimlerledoldurdu. Evisevdiği insanların ziyaretlerini de düşünerek döşemek istiyordu. Özellikle kardeşi Theo ve ressam dostu Gauguin'e bir oda hazırlayıptüm duvarlarını ayçiçekleri ile donatmayı hayal ediyordu. Van Gogh aynı zamanda burada çekışmelerden uzak, ütöpik denilebilecek bir sanat topluluğu kurmayı planlıyordu. Ressam arkadaşlarını da kendisine katılmaları için davet ve teşvik etmeye çalışıyordu. Fakat bu planını hiç bir zaman gerçekleştiremedi.

Vincent, Provence'ta kendisini her zamankinden daha yalnız hissediyor ancak bununla baş etmek için çok çalışıyor, sürekli resimler yapıyordu. Bu tempo onun bedenini ve ruh sağlığını kötüetkilemeye başlamıştı. Theo'ya haftada iki üç mektup yazıyordu; insanlarla tüm iletişimi bununla sınırlı gibiydi. Bu mektuplarda bazen Theo'ya yeterince ilgiilmediği için kızarken birkaç mektup sonra bu çıkışları nedeniyle af diliyordu. Bu mektupların bir kısmı, o zamanlar farkındaydı. Finansal sorunları Theo'ya bağlıydı ve ona yük oluyorgi bi hissetmekten bıkmıştı. Theo tüm imkânları ile onu

destekliyordu fakat onun da maddi sıkıntılan vardı ve sağlığı kötüye gidiyordu. Van Gogh, duygusal bir çöküş içindeydi ve insanlara yabancılaşılmaktaydı. Bu dönemde ressam dostu Paul Gauguin'i sürekli olarak San Ev'e birlikte yaşamaya ve çalışmaya çağınıyordu. Gauguin'in gelişinin ruhsal olarak ona iyi geleceğineve yaratıcılığınmetkileyeceğineinanıyordu. Aynı zamanda burada kurnak istediği sanat topluluğunun çekirdeğini birlikteloluştura bileceklerindüşünüyordu. FakatGauguin onun kadar istekli değildi. Maddi anlamda korkulan vardı; borç içindeydi ve hastaydı. Theo ise Gauguin'in kardeşiyle kalmasını, ruhsal olarak ona destek olmasını istiyordu ve bu sebeple mali konularda Gauguin ile biranlaşmasağılayarak onu Arles'da yaşamaya ikna etti.

GAUGUIN'IN GELİŞİ

Gauguin 23 Ekim 1888'de Arles'a geldi. İlk geldiği dönem, Van Gogh'lagüzel bir ikili oldular; benzer konularda çiziyor, bir birlerinin işlerinden etkileniyor, yürüyüşleryapıp kafelerde vakit geçiriyorlardı. Birlikte yaşamak ve çalışmak konusundaki bu uyumları fazla uzun sürmedi ve bir süre sonra her konuda anlaşmazlık içine düşmeye başladılar. İkisinin de birbirine benzer biçimde kontrolcü ve güçlü kişilikleri ilişkilerini zedelemeye başlamıştı. Bunun üzerine Gauguin planlanandan erken dönmeye karar verdi ve bunu dile getirdiği günün gecesi Van Gogh ile yumruk yumağa kavga ettiler. Ertesi günün akşamı, 23 Aralık 1888'de, Victor Hugo Meydanı'nda yürüyen Gauguin, arkasını döndüğündeelinde usturasıyla Van Gogh'u gördü fakat Van Gogh ona saldırmayarak San Ev'e döndü. Burada, resimleri kadar çarpıcı o olayıgerçekleştirdi; kulağının bir parçasını kesip beze sararakfahiş Rachel'e gönderdi. Ertesigün odasında kanlar içinde bulunup hastaneye götürüldü. FakatGauguin onu ziyaret etmeden Paris'e dönmüştü bile.

Bu olayın ardından Van Gogh, *Kulağı Sargılı Otoporte* adlı resmini yaptı. Yaşadıklarına rağmen vazgeçmeden resim yapmaya devam etme kararılığını ve tutkusunu gösteren bir portredir bu.

İkihafta sonraileşip ta burcu olduktansonra Vincent, resme devam etmeye olan tüm isteğine karşı ruhsal dengesini sağlamaktazorlanıyordu. Aynı yılın mart ayında arkadaşının yanında bir şişe terebentin içmeye kalkıştı. Bedenine zarar vererek kendini cezalandırma eğilimi devam ediyordu. Komşuları ona "kızıl saçlı deli" diyorlar ve dengesiz davranışları yüzünden Van Gogh'u mahallelerinde görmek istemiyorlardı. Bütün hale baledive buldıkları doktorayarakakıl hastanesine yatırılmasını talepetti. Bunun üzerine Vincent birsureliğine Arles hastanesine kapatıldı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Arles hastanesinden çıktıktan sonra Mayıs 1889'da kardeşi Theo'ya mektup yazan Vincent, durumunun daha da kötüleşmesinden korktuğunu, kendi isteği ile bir akıl hastanesine yatırılmaya karar verdiğini belirtti ve Theo'dan işlemleri başlatmasını istedi. Saint - Rémy'deki akıl hastanesine yerleştiğinde ona bir oda ve stüdyo olarak kullanabileceği bir yer verildi. Burada da resim çalışmalarına devam eden Van Gogh, çevresinde gördüğü her şeyi resimliyordu; koridorlar, vazodaki irisler, parktaki çeşme, parmaklıkları pencereler ve oradan gözüken manzara. Aynı zamanda sevdiği ressamların eserlerinin reproduksiyonlarını da yapıyordu. Yanında bir gözetmenle yürüyüşlere çıkabiliyordu. Bu yürüyüşlerde gördüğü hasatçı köylüleri, zeytin ağaçlarını ve servileri resmediyordu. Özellikle zeytin ağaçlarının gökyüzü ile birleşimi onu cezbediyordu. Bu ağaçların yakıcı güneşle vehriçten rüzgârla yıpranmış gövdelerine rağmen dimdik duruşlarını kendi direnişine benzetiyordu. Van Gogh zeytin ağaçlarını kısa ve eğri fırça vuruşlarıyla boyadı, konturları belirginleştirdi, karayelin ağaçlarda yarattığı etkileri bu teknikle veriyordu. Çayırlarda kullandığı sarı ve yeşil tonları ağaçlara, oradan da gökyüzüne ulaşan bir bütünlükle kullanıyordu.

Bu dönemde pek çok farklı fırça teknikleri uygulayarak manzara resimleri yaptı. Nokta, vuruş, kabartma gibi teknikleri artık görsel bağlamları oluşturmak adına da kullanıyordu ve bu eserlerine farklı bir ruh katmıştı. Hastanedeki penceresi tepelere doğru uzanan bir tarlaya bakıyordu ve bu manzarayı farklı hava şartlarında pek çok kez resimlemişti. Bunların en güzellerinden biri *Rain* (Yağmur) adlı tablosudur.

Bu resimde manzaranın yanında havayı da vurgulamış, sahenin nasıl görüldüğünü betimlemek istemiştir. Kendi ruhsal durumunu bilinçli olarak resme yansıtmıştır. Penceresinden bakarak hayalgücüne teslim olup yaptığı bir diğer resim *The Starry Night* (Yıldızlı Gece) tablosudur. Van Gogh bu tabloda bir gece manzarası tasvir etse de resmi aslında gündüz yapılmış ve resmi oluştururken başkalarından da esinlenmiştir.

Tüm bu çalışmalar gerçekleştirdiği sırada zihninin berrak olduğuna inanıyordu. Vincent hâlâ sanırlar görüyor ve sesler duyuyordu. Theo'ya yazdığı mektuplarda söylediği üzere hastaneye kendi isteğiyle yatmaktan dolayı pişman değildi fakat iyileşmeye dair umudu da azalıyordu. Saint-Rémy'nin onu iyileştiremeyeceğini anladığını söylüyor, kasvetli ortam ve yalnızlığın ona iyi gelmediğini belirtiyordu. Lâkin tekrar bir nöbet geçirmek de korkuyordu. Van Gogh, 1890 yılının ilkbaharında Saint-Rémy'den ayrılma kararı aldı. Theo'nun yanına gitti.

Hastaneden ayrılan Vincent Van Gogh, aslında tam anlamıyla iyileşmemişti. Paris'e artık evli ve bir çocuk babası olan kardeşinin yanına gelmiş fakat burada yalnızca üç gün kalmıştı. Oradan, amcasının arkadaşı ressam Camille Pissarro'nun tavsiyesiyle doktor gözetimi altında yaşamak için Auvers-sur-Oise'ye gitti. Dr. Gachet'nin evine yakın bir mahalleye yerleşti. Dr. Gachet hem bir sanatsever hem de amatör bir ressamdı, aslında Paris'te çalışıyordu, Auvers onun sanatla ilgilendiği yerd. Psikiyatri alanında uzman olmasına rağmen, belki de resme olan tutkusundan ötürü, Van Gogh'la ilgilenmeyi kabul etmişti. İlerleyen günlerde aralarında bir dostluk ilişkisi kuruldu. Vincent kardeşine yazdığı mektuplarından birinde doktor hakkında şöyle demişti:

"O, arkadaş olmaya hazır ve neredeyse bir kardeş gibi hem fiziksel olarak hem de ahlaken birbirimize benziyoruz. Çok sinirli ve çok acayip biri."

Doktor, Van Gogh'un resimlerini görmek istemiş hatta bir portre istemiştir. Van Gogh bu portrede doktorun ilgi alanlarını temsil eden iki kitabı baş ucuna ilaştırmış, depresif bir halini vurgulayarak yalnızca dış görünüşünü değil, var oluş halini portreye aktarmıştır. *Portrait of Dr. Gachet* (Dr. Gachet'nin Portresi) adı ile bilinen bu portre, Van Gogh'un ölümünden yüz yıl sonrabir müzayedede 75 milyon dolar satılarak en yüksek fiyattadır tablosu olmuştur.

BUĞDAY TARLASI, KARGALAR VE RENKLERE VEDA

Dr. Gachet, Van Gogh'un sıkıntılarında kurtulduğunu düşünmüyor, nöbetlerinin tekrar etmeyeceğini söylüyordu. Ancak Vincent, hâlâ yoğun kaygılar yaşıyor ve bunlardan uzaklaşmak için hiç durmadan resimler yapıyordu. Bu dönemde Theo'ya yazdığı mektuplarda krizlerinin tekrar edip etmeyeceğine dair endişeleri olduğunu, umutsuz ve yalnız hissettiğini belirtmişti. Aynı zamanda yaptığı resimlerinde de bu duygularını yansıttığı görülür. Bunlardan en ünlüsü ve tahminen ölümünden önce en son yaptığı *Wheat Field with Crows* (Buğday Tarlası ve Kargalar) tablosudur. Bu resim Van Gogh'un son eseri olarak kabul edildiğinden bir intihar notu gibi yorumlanmıştır. Gökyüzünün kasvetli, fırtına öncesi görüntüsü, uçan kargalar ve çuysuz bucağız tarladaki yalnızlık, çaresizlik hissi Vincent'in hayattaki son günlerini vurguladığını düşündürür.

Krizlerin tekrar etmesiyle Van Gogh, resimlerinin bir işe yaradığını düşünmüyordu. Yeni bir meslek bulmak için de yaşının uygun olmadığını inanıyordu.

Depresif hâli ve umutsuzluğu giderek artıyordu. Theo'ya yazdığı birmektubundaşunları belirtti:

"Hayatta bir baltaya sap olamadım ve kafam da hem şimdi, hem daha önceden de soyut işliyor, yani başkaları benim için ne yapsa, ben düşünüp de dengeye sokamıyorum hayatımı."

"Senin dostluğun olmasa, hiçbir pişmanlık duymadan kendimi öldürdüm ve bütün korkaklığıma rağmen sonunda bunu yapacağım."

27 Temmuz 1890 tarihinde yeni bir kriz geçireceğini hissedenden Vincent, öğle yemeğini hızlıca yedi, resim yapmayı çok sevdiği tepelerden birine doğru yürüdü. Daha önce Auvers civarında tıdık birinden çaldığı tabancayı alıp burada kendini göğsünden vurdu ama ölmedi. Yemek yediği kafeye geri döndü ve oradakiler kasabanın doktorunu ve Dr. Gachet'yi çağırdılar. Kurşun kalbe isabet etmemişti fakat çok derine girdiğinden ameliyatla çıkarılması da imkânsızdı.

Dr. Gachet'nin haber verdiği Theo, ertesi gün abisinin yanına gelmişti. Vincent'in yarası iyileşmiyor, enfeksiyon ilerliyor ve durumu hızla kötüleşiyordu. 29 Temmuz sabahı kardeşi Theo'nun kollarında son nefesini verdi. Vincent'in ölümünden yaklaşık yedi ay sonra da Theo hayatını kaybetti.

VAN GOGH'UN ARDINDAN

Delî mi, dâhi mi tartışıladsun Van Gogh ardında büyük bir etki bırakmıştı. Birbirlerinden farklı üsluplar kullanan pek çok ressamın eserlerinde Van Gogh etkileri görmeye başladı. Özellikle Fransa'da fovistlerin resimlerinde. Bu ressamlar saf ve güçlü renkleri, basit çizgilerle ortaya koyuyordu. Almanya'da da fovistlere benzer şekilde, dış vurumcu resamlardan oluşan Die Brücke (Köprü) grubu kurulmuştu. Bu ressamlar ise Van Gogh'tan esinlendikleri özelliklerin üstüne daha fazlasını koyarak çalıştılar. Nesnelerin özünü ortaya çıkarmak için dış görünüşlerini çarpıtmak, temel duyguları vurgulamak, ruhtaki taşkınlığı dışa vurmak için yoğun ve canlı renkler kullanmak gibi özellikleri benimsemişlerdir. Fovistlerden farklı olarak ilkel, geometrik biçimlemeler ve abartmalar kullanırlar.

Bu iki grup gibi, günümüze kadar pek çok amatör ve profesyonel ressam Van Gogh'ta ve onun eserlerinden esinlenmiş ve beslenmişlerdir. Bu durumda, Vincent van Gogh öldü demek ne kadar doğru bir önerme olur, bilinmez.

Doğrudan
doğruya
ciğerimden
çıkılmış
bir şey var
bu
resimlerde.

Vincent

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

GÜRÜLTÜDE UTANMAK

Ece Temelkuran

Yapmadığın şeylere utanmakla geçiyor günler.

Gürültüde sessizce utanıyorsun. Bağıracaksın da, bazen günahlan o kadar utanç verici ki sözle tekrarmekte n ar ediyorsun.

Çocuklara durmadan... Biliyorsun ne yapıyorlar. Kızlara ve oğlanlara. Bebeklere bile hatta. Köpek yavrularına hatta. Öldürmekten beter ediyorlar herkesi ve sonra gururla kravat takıp ağıyorlar mahkeme salonlarında. Ne suçlarına bakabiliyorsun ne özürlerine, hepsi birbirinden çok utançla kıvrandırıyor seni.

İnsanlaradurmadan... Biliyorsun ne yapıyorlar. "Taşlan bağlıyorlar, köpekler serbest". Hapishaneye atmıyorlar sırf, bir de kahrediyorlar. Yalan söylüyorlar, sen utanıyorsun. Utancından nutkum tutuluyor, iflahın kesiliyor, yüzünü nelerle saklayarsın.

Ağaçlara, denizlere ve nehirlere durmadan... Biliyorsun, beton döküyorlar. Bir ağacın bir yaprağını yeniden yarata-mayacak olmalarını anlayıp had bileceklerine, kibir betonları döküyorlar. İçine ağıyor yüzün, yüzünü gösteremeyecek kadar utanıyorsun.

Okullara durmadan... Biliyorsun, cahillikle sınıyorlar hepimizi. Çocuklardan insan değil, asker yapıyorlar. Çocuklardan aptal yapıyorlar. Utanıyorsun bebeklerden, henüz doğmamış olanlarından.

Gerçeği durmadan... Biliyorsun, değiştiriyorlar. Maskara oldu hakikat. Hakikatsiz insanlar olalım diye habire yalan söylüyorlar. Utanıyorsun dinleyenlere, inananlara bakınca. Düpedüzyalan olana tapanlara bakınca iç organlarını bile utanyor, büzüşüyorlar içine.

Utandıktan öleceğiz belki de.
Hepimizin taşına öyle yazarlar mıracaba?

"Öyle çok aktı ki içine utancı, sonunda hık dedi gitti."

Belki de insanlar, tarih boyunca, şimdi kendi aç verici utançımıza bakınca düşünüyorum bunu, bu yüzden isyan ettiler. Canları yandığı için değil, geleceği karanlık gördükleri için değil, yarın daha kötü olur diye değil, baskıya katlanamadıkları için değil, insan olmaktan utanmaya, bu kadar utanmaya dayanamadıkları için. Başkaları gürültüyü gururla çoğaltırken, azdıkları bu sessiz utancın zulmüne dayanamadıkları için. Utanç, bizi insanyapan şey. Her utanç değil, ama vicdanın utanması, bizi iyi insanlar yapan şey. Bunun çalınmasına, durmadan gasp edilmesine dayanamadılar belki.

Yıllar evveldi. Mardin Dargeçit'te bir 8 Mart idi. Süslü birtakım kadınlar oralardaki kadınları bilinçlendirmeye gitmiş idi. Yemek verdiler çocuklara. Çocuklar, yere bırakılan yemeklere hücum etti. Kadınlar ayakta durup onları izledi. Gururlandılar ve acıdılar, ahlakları ve vahadılar, sevinç dilerdi galiba, "doyurdukları" için. Utanç deyince aklımabu geliyor hep. Ne kadınlara bakabildim ne çocuklara. Gencecik bir köy öğretmeniymiş Harbiye, benimle birlikte utanıyordu o da. Kulağıma söylemişti: "Çok kardeş olur bizim buralarda, sonra kalırsan aç kalırsın." Demedim o zaman ama şimdi olsa derdim, "Bizim oralarda da kardeşlik nedir bilmiyorlar Harbiye, baksana."

Bir adam bir kadına vuruyor, kadından sen utanıyorsun. Bir kadın bir çocuğa vuruyor, çocuktan sen utanıyorsun. Bir çocuk bir kediyi dövüyor, kediden sen utanıyorsun. Bir kedi bir serçeyi tutuyor, serçeden sen özür diliyorsun. Peri değilsin. Olsun küçük İskender senin için yazmış olurdu o dizeyi, "Periler ölürken özür diler." İnsan olduğun için bütün günahların için özür dilemek istiyorsun. İsa peygamber gibisin, bütün günahların için sen yansın, bitecek olsa, yanacaksın. İnsansın, bitsin bu ıstırap da nasıl biterse bitsin istiyorsun. Çünkü sen de Muhammed peygamber gibi kedi uyanmasını diye eteğini kesebilirsin. Musa gibi öleceksek ölüm deyip çöle gidebilirsin. Sen daha az değilsin. Daha az olmadığın için herkes için ve hep utanabilirsiniz.

Bu utancın sonu gelecek, değil mi? Gelecek deyin. Çünkü böyle yaşanmaz. Çünkü yüzümüzü indirerek boynumuz böyle bükük yürünmez. Ensemiz hep yağmura soğuğa açık Olmaz.

PATATES TAMİMİ

İsahagUygur Eskiiciyan

Sana karşı dürüst olacağım, bu mümkün değil. Yani güzelleşmek...

Bebekliğimden beri burnumu beğenmiyordum. O zamanki annem minik parmaklarını acemice kullanarak burnumla oynadığını düşünüyordu ama ben onu koparıp atmaya çalışıyordum. Çocukluğumda, ergenliğimde de değişen bir şey olmadı.

Tüm beyinloblarının işlevini geçici süreyle uç beyliklerine verdiği bu dönemde estetik ameliyatın kendisi bir yana düşü bile çok pahalıydı. Otuzlu yaşlanmanın başında artık kendi başıma yaşamaya başladım. Evden ayrıldım. Ucuz bir daire buldum. Geçinmek için boyacı olmanın yetmeyeceğini kısa sürede anladım. Bazı akşamlar depozitolu bira şişelerini toplamaya çıkıyordum. Çok yorgun dönüyordum eve. Sabah erkenden de inşaata. Dünyada dört duvardan oluşan bir yapıya kira ödemek gerekliliğini anlayamıyordum. Vermek zorunda olduğumdan beri sorgulamaya başlamıştım. Şüphelerim arttı. Bir ara varlığımdan o kadar şüphe ettim ki duvarlardan geçebileceğime inandım. İlk denememde omzumu fena halde incittim. Vardım ve maalesef buna alışmalıyım. Sorguladıkça cümlelerim anlamsızlaşmaya başladı. Ama bu manasız söz öbeklerinde anlamlandıramadığım bir ritim vardı. Her geçen gün şiirleri beğenme olasılığım düşüyordu. Daha önce bacucu yaptığım kitapları, baş tacı yaptığım şairleri beğenmez oluyordum. Diğer insanlar ilk şiirlerini nasıl yazmıştır, bilemem ama benimki *"bu nasıl şiir"* deyip bir kitabı fırlattıktan üç saat sonra bir anda oldu. O gün yazmaya başladım. Yazdığım şiirleri diğer şiirlerimden ayırmak için bir albüm girince güzel bir para aldım. Ülkemin en güzel yanı bu, açlık-

tan ölürüz ama iş sanata geldi mi bonkörüzdür. Ödül haberini alır almaz eve koştum. Akşam yemeğine denk geldim. Büyük bir heyecanla haberi verdim. Babam o şiiri bir yerlerde n' çalıştığını düşündü; annem, o kadar içersen ben daha güzeline yazarm, dedi; kardeşlerimtekerteker sevdikleri şairleriövüp durdular. Yemekten sonra hemen kalkıp evime döndüm. Ödül törenine gitmedim. Parayı bir gün sonra belediyeden antetli bir zarf içinde aldım. Ara bir sokağa attım kendimi. Zarfı dikkatlice açıp parayı saydım. Eksikti. Derin bir oh çektim. Tekrar saydım. Aslında bu parayı ailemle bir ziyafette harcamayı düşünüyordum. Tebrik gördüğüm tek aile bireyi olmayınca ödülünden gelen parayla yalnız kaldım. Parayla yalnız kalanlar iyi bilir, öyle anlarda para, veledizine gibi gülümsüyor. O parayla kitap almak istemedim, kırım ödemek de istemedim. O para sanatımdan gelmişti ve mutlaka kusuruma girmeliydi.

Uzun uzun düşünüp aklımdan geçeni kendimezor itiraf ettim. Utanıyordum. Doğaya karşı suçluluk duygusuyla kabullenirdim. İşe girişecektim. Bu kesin. Hem kendimi güzelleştirmek istememin neresi suç? Gazetenin birinde estetikçi bir cerrahın ilanını gördüm. Güzelleşmek herkesin hakkı, diye bir slogan vardı ve üstelik muayenhanesi de oturduğum semt-teydi. O gün eksik olan cesaretimi aynaya kesintisiz bakarak tamamladım. Otuz dört saniye. Tanrım bu bir rekordu benim için. Elimde gazete kupürüyle Dostoyevski Caddesi'ne girdim. Bakımdan önce sağ tarafımda "Tutuklu" yazıyordu. Balmak zor olmadı. 33 kapı numaralı Gazaryan Apartmanı'nı ararken

nedense bu istenavazgececekmişim gibi geliyordu.Ama her defasında vitrinlere akseden burnumu görünce daha kararlı adımlarla yürüyordum. Asansörü kullanmadan beş katı çıkmaya karar verdim. Böylelikle cerraha, bu operasyon için neden karar verdiğimi anlatma yolunu düşünebilecektim. Gerçinenedeni gözler önündeydi. Her basamakta bebekliğim, çocukluğum, ergenliğim ve ilk gençliğimden günün şartlarındaki bedenlerimle kendimi buluyordum. Yüzüme doğru bir çekiş tutsam Komünizm bayrağı ortaya çıkardı. Her yaşmda benlealeyendenlerde basamaklarda mevzilenmişti. Önünden geçtiklerim yüzlerindetiksinti ifadeleri, dillerinde nefret kelimeleriyle benikaşılıdı. Hamile kadınlargözlerini kapıyordu, bunu anlayabiliyım. Görüntümü damarlar yolulaya doğmamış çocuklara taşınması dünyanın felaketi olurdu. Özellikle çocuklardan çok çektim. Acımasızdırlar. Dünyanın en acımasızinsanlar çocuklardır. Kusuru bağırarak söylerler. Gülmeyi abartırlar, öğrenmeyi abartırlar. Çocuklardan o dönemden beri nefret ediyorum. Çocuğun biri parmakla beni gösterip "Anne bak, burnu aynı Tunus bayrağı," dedi. Güldü. Anne "Aa çok ayıp," dese de gülmek için kendini zor tuttuğu anlaşılıyordu. Başımı önüme eğdim. O sesi hiçbir zaman unutmam. Şimdi dördüncü katın basamaklarında ses bedene büründü. Başımı o güncü gibi eğdim, merdivenleri çıktım. Doktorun kapısına vardım.

Kapıdaherkesineyaşayabileceği bir kararsızlığıyaşadım.Derin nefes alıpizle bastım. Kapıyı gençbir kadın açtı.Şey,dedim. Anladım,dedi. Buyurettişiçeriye,galoş verdi. Botlanmın üzerine geçirdim.Beni bekledi odasnaaldı. Ameliyattanönceki halle sonraki hallerinin serglendiği insan fotoğraflarıyla dolu bir duvar. Duvar parlak bir kataloga dönüştürmüşler. İnceledim. Bu doktor büyücü olmalı, dedirtecek çalışmalar. Saygı duydum. Fotoğrafları merakla incelerken omzumda bir el hissettim. Döndüm, doktor bekledi. Elimi sıkı. Adını davudı bir tonla söyledi, "Koryun." Benim sesim cız çıktı, "Zaven." Benle beraber fotoğraflara baktı. "Tann işini doğru yapsaydı bizim mesleğe gerek kalmazdı," dedi. Bir şey diyemedim. Bana baktı. "Fakir diye insan suçlanabilir mi?" diye sordu. Cevabımı beklemeyi. "Evet," diye devam etti. "Fakirlik tembellikten kaynaklıdır. Burada Tann sonuna kadar masumdur. Bazılar tabii ki avantajlı doğuyor. Zengin bir ailede doğanlar mesela. Bu avantaj sadece yararlıcıdır. Ama konu güzellik olunca iş değişir. Bu bir sanat. Çirkin yaratılanlarsonuna kadar Tann'ı suçlayabilir, ondan nefret edebilir. Mesela sen kesinlikle her gün büyük günahlar işlemelisin, buna hakkın var." Başımı yine önüme eğecektim ki çenemden tuttu. "Eğme başını," dedi. "Bir şirkötüyse şairi utanmalıdır, şirin kendisi dedü. Biz Tann'ın eserleriyiz sadece, bizimizla ince ve temiz işler yapıyoruz. Onunla karşılaştıkça, seni de, seni de, Burnuma dokundu. Benimkiler haricinde ilk defa bir parmak

hissediordum burnumda. Annemin bile dokunduğunu hatırlamıyorum. "Ufak bir operasyon biraylık bir iyileşme süreciyle küçük ve düzgün bir burna sahip olabileceksin," dedi. Fotoğraflara döndü tekrar, "Ama bu operasyon çocuklukta ve ergenlikte burnundan dolayı yaşadığın ıstırapı unutturmaya-cak.Hattayinegüzelbirkızın önünden geçerken başınıönüne eğeceksin, yine herdefasında birçocuğunseni parmaklarıyla işaret edeceğinden korkacaksın," dedi. Haklı buldum tabii. Ama bir şey diyemedim. Buyurun odamda devam edelim, diyerek yol gösterdi.

Odasına geçtik. Mavinin tonlarıyla sık bir oda.Odanın içinde aynı bir kapı, üzerinde "ameliyathane" yazılıydı. Doktor çekmecesinden iri bir patates çıkardı. Elinde çevirdi. Bakmamı istedi. "Sizce bu ne?" diye sordu. Bu kez cevap beklediği belliydi. Tekrar sordu. "Patates," dedim. Hayır, dedi, bu siziniz, iyice bakınız. İtiraz edemedim. Yıllarca aşağılanmamın nesnesi buydu. Sustum. Gözlerimin yaşadığını hissettim. Omzumda birinin şefkat eli değse hüngür hüngür ağlayacaktım. Ama o el hiç olmamıştı ve olmayacaktı. İzle, dedi. Masadan bir kalem aldı. Patates üzerinde çizimler yaptı. İzle, dedi tekrar. Bu sefer çekmecedan neşter çıkardı. İncecik. Patates üzerine çizdiği çizgileri yonttu. Yaklaşık on dakika içinde ortayaçıkan görüntü büyüleyiciydi. Şaheserini gururla tutan büyükbir sanatçı gibiydi. Patatesin alt kısmına imzasını attı. "Bunedir?" diye sordutekar. "Benim," dedimbu kez.Parmagını salladı, "Hayır, bu birpatates." Şaşkınlığımanıladı. Vaktiniz var değil mi, diye sordu. Evet, dedim. Elindekini masaya bıraktı, "Salona geçelim," dedi, "birkahve içelim." İki kahve diyeseslendi. Hemen pişiriyorum Doktor Bey, cevabınıaldı.

Güzelleşmek herkesin hakkı, dedi. Evet, dedim, bunu gazetedeki reklamlarından hatırlıyorum. Tebessüm etti. Kahverimimiz geldi. Yanında birkaç kuş lokumu vardı. "Sana karşı dürüst olacağım, bu mümkün değil. Yani güzelleşmek..." Kahvemizi içtik. Odasına geçtik. Masada duran patates kararmıştı. Elime aldı, "Bu nedir biliyor musun?" İyice baktım, biraz önceki şaheserden eser kalmamıştı. Kararmış, morarmıştı. "Patates," dedim, ekledim: "ama emin değilim." Masanın öbürtarafından banadoğru geldi. "Emin ol, bilemedin. Bu sensin." Doktorun patates tamimiyle ne anlatmak istediğini operasyondan aylarsonraanladım. Yaralar iyileşmişti. Haya-limdeki burna sahiptim ama doktorun dediği gibi, ne zaman bir çocuk gösem birazdan burnumu Tunus bayrağına benzetecek diye korkuyordum. Yine aynalara bakamıyordum. Yine güzel bir kadının önünden geçerken başımı önüme eğiyordum. Yüzümdeki hafifliği sevmem de ruhumdaki ağırlığın altında ezilmeye devam edecektim. Bunu bilip öyle yaşayacağımı düşünmüyordum. Bunu düşünmüyordum. Bundan hâlâ emindegilim

KARANLIK AYNA

BahriButimar

Perdeyi aradan çekin;
Aynalar konuşacak sım
Beyhude değil teşbihlerin hiçbir
Çünkü hiçbir şey yazıldığı gibi okunmaz;
Ne dil ne tarih ne de şiir.
Okudun canlıydı yaşam,
Yaşadın dünyaydı insan...

Bilmem kaç milyon yıl olsa da galaksinin ömrü,
Ki anlama değdiğinde başlamıştı zaman
Hepimiz bu anlamda aynı yaştayız.
Fakat dokundular, dokundular ah!
Dünyayıkendi biçimlerine benzetecekkadar.

Önce akınakın kuşatıldı hayaller,
Yağmalandı bütün bereketli çağ,
Bir hayalet gibi dolaşırkensokakları,
Adım başı duvar yazılarına kör,
Merhamet iniltisine sağır,
Ağır ağır unuttuk varoluş yazgımızı.
Bir perde çekilerek güneş yoluna,
Örtüldü işğin oylumu,
Karanlık, kendinidoğurdu. ...

Sonra korkular ele geçirildi,
Korktuğunu susmaya başladı herkes,
Derken suya yürüdü bir ağacın kökü,
Gövde besledi,
dal besledi,
umut besledi,
Durmadan ama hiç durmadan düşünüyordu birileri,
En eskisucu bilecekkadar...

Perdeyi aradan çekin;
Yoksacisimlerin renksizliğinde
kaybolacak insan,
Ne ayna kalacak ne anlamı
Bütün suretlerin hafızasında yitirilecek yaşam..
Herşey değilken anı kendisi (dir)
Perdeyi aradan çekin...

DEFTER

Fulya Ölmez

"Birgün yazarsan şayet, birkaç satırda olsa beni anlatır mısın?" dedi. Başımı kaldırıp yüzüme o en nefret ettiği alaycı gülümsemeyi takınarak;

"Tek bir kelimeyle ifade edebileceğim basitlikte bir adamsın sen, cümleleri uzatıp satırlara yerleştirmem konunun bütünü bolar, yazabilmem için daha kaliteli konular üretmem gerekir," dedim.

Verebilecek tek bir cevabıyoktu, çünkü lanet olsun ki yerden göğe kadar haklıydım.

Önce başını yere eğdi, sonra içinde o asla sözünü geçiremediği korkaklığına yenilip çekipgitti. En iyi yaptığı şeydi bu: gitmek...

Ardından bakmak şöyle dursun, hiç istifimi bozmadan önümdeki sigaram ve kahvemle kaldığım yerden devam ettim sohbetime. Gözlerimi kapatıp esen rüzgarın ruhumun kör kıyısında saklı tuttuğum tüm öfkemi temizlemesine izin verdim. Arındığımı hissettiğim an pembe kaplı defterimi önüme koydum.

Ağlanmamış son iki sayfası kalmıştı. O iki sayfasında kefaretinin ödedikten sonra defterin ilk sayfasına döndüm ve şevkle en başından okumaya başladım:

"Bu defter sensin sevgilim, bu sadece sana ait.
Her sayfasında gönlün elverdiğince, özgürce gezebilirsin.
İstersen noktalarvirgülyapıp cümlelere devam etme şansını tanı,
istersen özneleri yer değiştirerek kendini haklı çıkar.
Çünkü senin hükmün sadece bu defterin içinde saklı kalacak.
Ve ne yazık ki sadece sana ait olan bu yüzlerce sayfayı ve yaşanan onca şeye rağmen iliklerine kadar seni yaşatan beni asla ve asla unutmayacağım."

BOŞLUĞA KONUŞAN ÇOCUK

Gözde Urfeli

"Taksiden iner inmez göreceksin," demişti. Sanki taksinin nerededuracağını biliyormuş gibi. Göremedim tabii. Etrafıma biraz bakınmam gerekti. Gözlenmin aradığı asılı bir doktor tabelası olduğundan, aval aval bakınmak suretiyle boynumu gökyüzüne doğru uzattım. Kuşlar aklıma çelmeye çalışsa da, inatla dikkatimi amacımın saptırmayıp buldum sonunda. Halk dilinde deli doktoru şık bir tabelada sözlükdüyle yazıldığına ne de havalı duruyor.

Geleni gideni çok olsa gerek apartmanın kapısı ardına kadar açıldı. Zile basmama gerek kalmadan apartmandan içeri gir-dim. Doğruca asansöre yöneldim. Kimseyle asansör paylaş-mayı sevmediğimden, hızlıca bastım 3 numaraya. Daire kapı-sının yanı başında, zilin hemen üstünde aynı havalı sıfat ve isim. Geç kaldım mı kalmadım mı bilmiyordum, kalsam ne olurdu gerçik; mazeretim belli değil miydi? Sekreter zil çalsa da kapıyı açsam diye bekliyormuş gibiydi kapının ardında. Zile basmamla kapının açılması bir oldu. Bir merhaba bile duy-madan, sevimsiz gülümseme ve davetkâr sayılacak el işa-retleriyle içeri kabul edildim. Anladığım kadarıyla sorgu sual burada başlamıyor. İşaret edilen koltuklara doğru ilerledim ve sehpa-dan dergilerden bir tanesini alarak oturdum. Der-giye bakmak kolay değil tabii, insan süzöldüğünü fark edince bir de kendi süzmek istiyor. Rahatsız edilmemek adına, rahat-sız etmeyecek şekilde başladım etrafı incelemeye.

Yalnız gelen nadir insanlardan biriydim. Yalnızlığın haklı gururu, kendini psikiyatristlerin bekleme odasında yaşatı-yor sanırım. Burada yalnız olmak; güçlü olmayı temsil ediyor. Oturduğum koltuğa yeniden yerleşip yalnız gelmeyenlerisey-

İkili koltukta birbirlerinden olabildiğince uzağa oturmuş ana oğul olduklarını düşündüğüm ikiliye takıldı gözüm. Anne yıl-gın, oğul ise heyecanlıydı. Karşısında olduğunu düşündüğü kişiye hararetle bir şeyler anlatıyordu. Biran kendimidüşün-mekten alıkoymadım. Ya o çocuğun gördükleri gerçekse ve biz göremediğimiz için hayal olduğuna ikna etmeye çalışı-yorsak, hatta uyutuyorsa onu? Göz göz eğerlerse soru-mun cevabını göreceğimiz gibi bir hisse kapıldım. Lakin konuşmaları çok önemli olsa gerek, benden yana hiç bakmı-yordu bile. Yerimi değiştirmeye karar verip ayaklanmışım ki, az önce kapıyı açan sevimsiz sekreter konuşmaya lütfedip Doktorun beni içeride beklediğini söyleyerek odaya kadar eşlik etti,

Doktorla samimiyetini sorgulayamayacağım bir şekilde mer-habalaştıktan sonra, bekleme salonundaki koltuklardan daha şık ve konforlu gözükten koltuğa oturdum. 40 dakikamızın başladığını umuyordum. Seansımıza biçilen süre boyunca bu konforlu koltuktaki kimildamdan oturmayı, zorakiede-ceğim birkaç cümleye terah ederdim. Derin bir nefes aldım. Arkadaşlarımla, artık bir an önce doktora gitmem konusu dışında başka mevzular da konuşabilmek ümidiyle gelmiş-tim buraya. Bu düşüncenin katlanabilmeme yardımcı olma-sını umarak Doktor Bey'e döndüm

Doktor Bey kucağına defterini yerleştirip dolma kalemini kontrol ettikten sonra konuşuklarımızın aramızda kalacağına ve odanın ne kadar güvenli olduğuna dair, kısa tutmasına rağmen sıkıcı olmasını engelleyemediği bir konuşma yaptı. Ona beklediği kadar veya benim için çok önemli olduğunu düşüneneceği kadar mühim bir şey anlatmayacaktım. Hatta bir şey anlatmayacağtım ki, arkadaşlarımı kırmamak için bura-daydım.

Konuşmasını bitirdiğinde kendisine inanma hususunda çok hevesli olmadığını anladım. Çok geçmeden, konuşmaya da hevesli olmadığını, etrafa attığım boş bakışlar yüzünden fark etti diye düşünüyordum. Fakat yılmadı. Onun işi "anlamaktı." Gözlemlerini bir kenara bırakıp bir de benden duymak istedi, ve sordu: "Ne için buradasınız?"

"Siz neden buradasınız Doktor Bey'ciğim? Neden anlatmak yerine anlamayı seçtiniz?" demek istedim. Fakat konumuza hız kazandırmak üzere başka bir düşüncemi paylaştım ken-disiyle.

"Bekleme salonunda bir çocuk ilgimi çekti Doktor Bey. Sanı-rım şizofreni teşhisi koyduğunuz ve da koymak üzere oldu-ğunuz bir hastanın bu düşünmek peşinde olduğunu biliyorum, fakat tarafıma birtakım sorular sorulacağına farkında oldu-

ğumdan, buraya gelmek suretiyle yola çıktığımdan beri bir-takım düşüncelere gebe kalıyorum. Bunlardan biri de kendi kendine konuşan ve sizi beklediğinin farkında olmayan bir hastanızla ilgili."

Neden bilmiyorum, burada bir es verme ihtiyacı duydum DoktorBeyise:

"Devam edin lütfen" diyerek, buna ihtiyacım olmadığını vur-guladı sanırım. Devam ettirdim. "Düşünüyordum da ya onun gördükleri bizim göremediklerimiz olduğu için, onu tedavi etmeye çalışıyorsa? Ya gördükleri onun gerçeğiysse, hatta bu bir bağışsa ona?"

Doktor Bey, az önce eline aldığı kalemin arkasını, kucağına yerleştirdiği deftere nazikçe bastırarak yazmaya hazır hale getirdi. Kısa bir şeyler karaladıktan sonra, bakışlarını bana çevirerek: "Normalde düşünmek neden adetiniz değildir? Herhangibir sebebi varmı?" diyesordu.

"Çünkü merak etmiyorum Doktor Bey. Gökyüzünde ya da yansımaları olduğuna düşündüğüm yeryüzünde merak etti-ğim bir şey yok. Lütfen bunları söylediğim için beni, kim-seye değer vermeyen, saygı duymayan biri olarak görmeyin. Çünkü arkadaşlarımı kırmamak için geldim. Keşke size sımını söyleyebilseydim doktor bey. Keşke her şeyin cevabını bildi-ğimi söyleyebilseydim size."

Bunları söyleseydim, sık sık tekrarlanacak seanslarımızın altına imza atmaktan başka bir işe yaramayacaktı. O yüz-den içimdeki sesi susturarak, koltuğuma yeniden yerleştim ve "Burcumdun dolayı herhalde DoktorBey. Hep bir umursa-mazlık!" diye cevap verdim.

Ardından geçen 30 dakikayı aklımda tutamadım. Doktor Bey ile beraber odasındaki tüm objeler konuştu sanki. Ritim tut-tuğum ayağımla sanyeleri dakikalara tek tek işledim. Dok-tor Bey o kadar konuşmasaydı müzik bile yapabilirdim belki. Seansımız bittiğinde sevimsiz sekreter yarıya kadar başka hastası olmadığını söyledi doktor beye. Doktor Bey de belki bir randevuya yetirmek için belkide evde bekleyen çocucla-nyla daha fazla zaman geçirmek için bilinmez, vakit kaybet-meden çıktı. Ben tek tek işlediğim dakikalara para ödemek için sevimsiz sekreter ile kalmıştım. Ardından sekreterinde çıkmak üzere hazırlandığını fark ettim. Asansörü paylaş-mak istemediğimden hızlıca kapıya yöneldim. Kapıyı çek-mek üzere arkamı döndüğümde heyecanlı çocuğun brak-tığı koltukta aynı heyecanıyla anlatmaya devam ettiğini gördüm. Yine de o seansın bittiğini düşünerek bakışlarını taşı-mıyormuş olsam neredeyse merak edecektim. Neredeyse...

BEN ÖLDÜKTEN SONRA

Nihan Özkoçak

Geçen cumartesi kendimi öldürdüm. Beni büyük bir ekranın önüne oturttular. Birazdan tüm günahlarımı bana izleteceklerini söylediler. En büyük günahı kendimi öldürmekle işlemişim, öyle dediler. Beklemekten sıkılmaya başladığım sırada yanıma ellerinde kanatları olan tombul ve kel bir adam oturdu.

"Siz demi öldünüz?" diye sordum. Gerçekten saçma bir soruydu "Hayır, ben senin meleğimin. Sonunda emekli oluyorum, sayende," dedi elindeki kanatları göstererek. Yüzündeki mermuniyet ifadesi beni bir hayli rahatsız etti.

Bana daha güzel bir melek verebilirlerdi. Belki o zaman yaşamak isteyebilirdim. Ama yanımda oturan, melek demeye bin şahit isteyen bu adam, benim tam olarak ölüm nedenimdi. Bahtsızlık... Hayatta hep bahtsız bir adam olmuştum. Şimdi de tam öldüm derken bu bahtsızlığımı yüzüme vurmak istiyor gibiydiler.

Bir keresinde ben daha küçük bir çocukken, okuldan eve dayak yiyerek döndüğümü gören babam bana çok kızmış ve erkek olmamı söylemişti. "Yann okula gidecek ve o çocuğu dövceksin," diyetembihlemişti. Ben de erkek olduğumu göstermek için beni döven çocuğun karşısına çıkıp yüzüne genizden gelen sağlam bir balgam fırlatmışım. Çocuk yüzüne yapışan balgamı temizlemeye çabalarken diğerleri hep bir ağızdan gülmeye, alay etmeye başlamışlardı. Yüzüne sertçe bir yumruka tepip asfaltta yığılmasını izlerken kaburgalarına gelişigüzel birkaç tekme sallamıştım. Güzel bir zaferdi. Öğretmenim beni dövene kadar... Ardından bir hafta okuldan uzaklaştırma cezası aldığımı öğrenen annem de evde beni bir güzel dövmüştü. Kısacası bu hikâyede kaybeden bendim. Günahlarımdan biri bu olamazdı. Ama işte ekrana gelen ilk görüntü bu olmuştu.

"Açıklayabilirim," dedim. Melek elindeki kanatlardan biriyle dizime vurarak "Sadece izleyeceksin," dedi. Yakından inceleyince melek bizim bakkal Sabri Amca'yı andırıyordu. Hatta yanağından iki uzun siyah kila sarkan et beni, Sabri Amca'da da vardı. "Sen bizim bakkal Sabri Amca mısın yoksa?" "Saçmalama. Meleğim diyorum ben, ne bakkal?" Tesadüfün böylesi. İnsan insana benzermiş. Sabri Amca da melek gibi adamdı.

Küçük bir çocukken biri beni dövdü diye ona karşılık vermemin günahna sayılması sinirlerimi bozmuştu. Eğer böyle eften püften hareketlerim yüzünden cehenneme gidecek olursam çok üzülürdüm.

On beş yaşındayken bir gün izlediğim bir film, Oğuz Atay'ın 'Kızık' adlı romanına dayanan, zemindeki laboratuvara iner, dişlerimiz birbirine çarpaçarpa öpüşürdük. Sonradahagüzel bir kız geldi okula.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Gözüm yeni kızdı başkasını görmeyi sevmezdim. Yine de arada diğeriyle öpüşmeye devam ettim. Sonunda yeni kıza tavlayabildiğimde diğeri "Seni sevmiyorum artık çünkü Nazan'ı seviyorum," dedi. İki gün sonra yanında abileriyle çıkageldi. Beni altzemindeki laboratuvara indirip bir güzel dövdüler. "Ok... çocuğu," diye küfretti bir tanesi. Akşamında diğeri kız sinemaya götürdü. Güzel bir gündü. Tam zafer sarhoşluğunu yaşarken kız beni başka bir çocuk için terk etti. Elimde koca bir sıfırla kalakaldım. Bir de dayak ve küfür yemiş üzerine de terk edilmiş biri olarak nasıl bir günah işlediğimi anlamış değildim.

"Bu günahların sırasında sen ne yapıyordun söyler misin?" diye sordum meleğe Kanatlarıyla kendini yeliyordu

"İyi bir melek olduğumu söylemedim," diye karşılık verdi. Tam bir uyuzdu. Beni dünyaya geldiğim anda bu meleklerle cezalandırılmış olmalıydılar.

İlk işe başladığım yerdeki patronumun o asık ve maymunu andıran suratı ekranda kocaman görününce söyleyecek sözüm olmadığını fark ettim. "Tamam, bunun için bir bahane yok." Kestirip atmak en iyisiydi. Adamın ayağını kaydırmıştım. Birkaç belgede değişiklik yapıp çıkartmadan onaylamasını sağlamıştım. Kabak benim başıma patlayacak değildi. Bu sayede kıdemimin yükseldiği doğrudur. Ama düşününce kim iş hayatında böyle şeyler yapmıyor ki? Yine de sırf bu kötülüğüm tek başına beni cehenneme göndermeye yeterliydi. Melek göz göze geldik. Teselli vermek ister gibi kanadını bacağımakoydu. "Üzülmeye evlat, daha yeni başlıyoruz," dedi. Bu meleğin benimle nederdivar anlamadım.

Arkamda duran küçük pencereden dışarıya göz gezdirdim. Kalabalk bir grup önlerinde duran otobüse birbirini ite kaka binmeye çalışıyordu. "Nereye gidiyor bunlar?" Melek hiç dönüp bakmadı. "Ne bileyim ben, müneccimbaşı mıyım?" Asabımı bozmaya başlamıştı. "Senin kendinle ciddi sorunların varbirader," dedim. Hiç istifi bozmadı ama bu sessizlikte kendi kendine ne söylediğini duydum. "Dişene de bak." Dışarıda çırpınan kalabalığı izlerken arkadaşım Kadir'i gördüm. O an hissettiğim rahatlığı anlatamam. "Kadir! Kadir!" Seslendim ama duymadı. "Vay be Kadir'e de bak sen. O da mı ölmüş? Üzüldüm doğrusu." Belki o da cehenneme giderse birlikte biraz vakit geçirirdik

Kapının yavaşça gıcırdağını işitince pencereden uzaklaştım. Odaya giren beyaz önlüklü adam elindeki dosyayı inceliyordu. Buranın çalışanıydı sanırım. "Mustafa Keskin siz misiniz?" diye sordu. Başımı salladım. "Sizi dünyaya geri gönderiyoruz. Henüz görevinizi tamamlamamışsınız. Bazen böyle kaşıkıklar olabilir, kusura bakmayın." Nasıl olabilirdi? Canıma kıymak için günlerce bunun planını yapmış ve gitmek için hazır olduğumu hissetmişim. Hiçbir şey istediğim gibi olmuyordu. Demiştik işte. Hayatta hep bahtsız bir adam oldum. Ölmek istiyordum ve ölmemiyordum. Melek aniden ayağakalkıp kanatlarını yere fırlattı. "Bana bunu yapamazsınız!" diye haykırdı. Kapının önünde dikilen adamın yüzü ifadesizdi. "Kanatlarını at. İşinin başına," dedi. Sesindeki otoriteyi hissedince adamı daha fazla kızdırmadan dünyanın yolunu tuttum. Uyanınca hiçbir şey hatırlamayacağımı söylediler. Gözlerimi hastanenin keskin beyaz ışığına açmaya çalıştım. İlk önce gözümün önüne bir kumaş parçası konmuştu. Sonra gözümün önüne, sonra işin bitiyor."

DİLHUN

Kaan Murat Yanık

Şair Hâfız ile sevgilisi, gürül gürül akan bir derenin kenarında oturup her zamanki gibi aşk hakkında konuşuyorlardı. Korum, dönüp dolaşıp Leyla ile Mecnun hikayesine geldi. Kız, Hâfız'ın gözlerine bakarak, "Söyle bakalım. Sence Leyla mı çok sevdi yoksa Mecnun mu?" diye sorunca Şair Hâfız sinirlendi;

"Bu dâsorumu şimdi! Elbette Mecnun daha çok sevdi. Leyla için aklını kaybettiler. Ailesinden vazgeçtiler. Herkese, canlı cansız her şeye; insanlara, hayvanlara, bitkilere, çöllere, dağa taşla, kurda kuşa Leyla'yı anlattı. Kendisini iyileştirmek için gelen ve kolundan kan almak isteyen hekim, bıçağını çıkarıp batıracağı esnada; 'Dürey hekim! Leyla'nın canı acır. Çünkü içimde, derimin altında Leyla'dan başkası yoktur. Kalbim tamamen onun aşkıyla kaplıdır,' diyecek kadar sevdi, hem de! Deyince kız gülmüşü. 'Hayır, bence Leyla daha çok sevdi! Mecnun onu herkese anlatıp kalbindeki yükü hafifletirken Leyla onu kendisine bile anlatmamış. Kalbindeki bu büyük aşk yükü büyümüş, büyümüş ve Leyla, bu yükü kimseyle paylaşmadan ölmüş."

Şair Hâfız, sakalını kaşıyıp tebessüm etti. "Haklısın sevgilim, hiç böyle düşünmemiştim. Ama sen Leyla gibi olmasak. Bana aşkı ne doya doya anlat...?" deyince kız yine gülmüşü. "Ya senin aşkın?" diyesorunca, Şair Hâfız yeni yazdığı şiirini dillendirdi;

"Eğer ân Türk-i Şirazı bedestâre dîl-i mârâ

Behâl-i hindüyeş bahşem, Semerkand ü Buhâra-ra..."

(Eğer Şirazlı Türk güzeli kalbimi tutsak ederse; yanağındaki siyah beniğin Semerkand ve Buhara şehirlerini feda ederim)

Kız, şiiri duyduktan sonra sevinçten deliye döndü. Zira Şirazlı Türk güzeli kendisiydi ve yanağında siyah bir ben vardı. Fakat bir süresince yüzündeki mutluluk silinince Şair Hâfız, şaşırıldı. "Sana yazdığım bu şiiri yoksa beğenmedin mi?" diye sorunca; "Beğendim sevgilim. Beğenmem mi hiç! Fakat bunu sadece ben bileyim, başkaları duymasın," dedi!

Şair de bunun sözünü verdi. Fakat kızın yanından ayrılmayı istediğinde Şair'in yanından ayrılmayı istediğini gördü. Şairler yeni yazdıkları şiirlerini okuyup eğlenmekteydiler. Sıra Hâfız'a gelince kendini tutamayıp sevgilisine yazdığı şiiri okudu. Şiir o kadar beğenildi ki üç-beş gün içinde tüm şehire yayıldı. Ve nihayet tüm şehrin hükümdarı şiiri duyunca öfkeden çıldırdı ve derhal şiiri yasakladı. Şiir yasaklandı, Şair de yasaklandı. Muhafızlar

çok kısa bir zaman sonra Şair Hâfız'ı yakalayıp hükümdarın huzuruna çıkardıktan sonra hükümdar, şairi tepeden tırnağa süzdükten sonra bağırarak şöyle dedi:

"Behey akılsız! Behey gafil! Şair! Sen kimsin ki, benim canımdan çok sevdiğim şehirlerimi; Semerkand'ımı, Buhara'mı sevgilinin yanağındaki kıyınk bene feda edersin. Ben bu iki şehri almak için aylarca savaştım, can aldım, can verdim, kan döktüm! Söyle bakalım eceline mi susadın?"

Şair Hâfız yutkundü. Makul bir cevap veremediği taktirde kellesinin gideceğini iyi biliyordu. Birden kendini toparlayıp hükümdarın gözlerine bakarak; *"Hünkanım! Evvela bu bir şîrdir. Fakat şiirde olsa sizin gibi cömert ve büyük bir hükümdarın şairi de sizin gibi cömert olmalıdır. Gerekirse aşkı için, sevgilinin yanağındaki bir bene Semerkand ve Buhara şehirlerini feda etmeyi bilmelidir,"* deyince, hükümdarın yüzü yumuşadı.

"Aferin şair! Pek kurnaz ve söz ustasısın!" deyip bir kese altınla Şair Hâfız'ı uğurladı. Fakat Hâfız'ın içi rahat değildi artık. Hükümdar her an kararını değiştirebilir, kellesini alabilirdi. Arkadaşlarının da tavsiyesiyle tedbiri elden bırakmamak adına hükümdarın öfkesi geçene kadar kimselere haber vermeden başka bir diyara gitti.

Sevgilisi onu her zaman buluştukları derenin kenarında günlerce, aylarca bekledi ama Şair Hâfız'dan hiçbir haber alamadı. Kız, hasretten iki gözü iki çeşme ağlamasının yanı sıra babası tarafından dövülüp evden atıldı. Zira Şair Hâfız'ın şiirinde geçen kızın kim olduğu artık tüm şehir tarafından bilinir olmuştu. Kızcağız günlerce, gecelerce aç-susuz kaldı, insanlar tarafından dışlandı ve o derenin kenarında yatıp kalkmaya başladı. Yıllar sonra bir sabah uyandığında karşısında sevgilisi Hâfız'ı görünce hüngür hüngür ağlamaya başladı. Bir yandan ağlıyor, diğer yandan da sevgilisi Şair Hâfız'a veryansın ediyordu...

"Ey vefasız sevgili! Bir anda ortadan kayboldun. Senden sonra başıma gelmeyen kalmadı. Adım çıktı, kovuldum, aç kaldım, üşüdüm peki ben bunları çekerken sen iki satır da olsa bir mektup yazıp bana gönderemez miydin?" diye sorunca, Şair Hâfız, saçlarına ak düşmüş, bir deri bir kemik kalmış sevgilisinin zayıf yüzünü ellerinin arasına alıp:

"Ey yanağındaki bir bene şehirler feda ettiğim sevgili! Aylardır göremediğim yüzünü mektup yazıp da postacıya mı gösterseydim? Kıskandım!" deyince kızın yüzü bunca yıllık acıya rağmen yeniden gülmüşü ve oracığa yığılıp öldü.

O günden sonra bu şehirde kimse aşkını dillendirmedii. Aşıklar yandılar ama ütmediler. O derenin kenarında açan kırmızı çiçeklerin adını dillendirmeyenler.

Bu bir
uçurtmanın
kaçışı
belki de değil.
Bilmem,
gökyüzünde
aramak
doğru da değil.

Mehmet Güreli, Uçurtma (2002)

KADININ ÜÇ MEVSİMİ

Nazlı Başaran

-İlk Aşk.

Çocuksun.

Öpüşürsen söz vermiş oluyorsun. Teneffüslerde birbirinize gevrek ve gazoz alıyorsunuz. Babanın verdiği harçlığı onun labölüşüyorsunuz. Dünyanın merkezi o. Çünkü onu öpmüşsün... Söz vermiş oluyorsun

Söz vermenin ne mühim bir şey olduğu öğretildi sana. Baban, akşam yemek masasında hep bundan bahsedirdi. "Erdemli olmak, en büyük keremettir kızım!" derdi. Bu yüzden ne zaman birine söz versen, sözünden dönmek için ne hallere düşüyorsun. Tüm yaz yataktan çıkmadan, ateşler içinde yatışları... Ah o ilk terk edilişin acısı. Dumanitütün ekmeğe gibi kazınmış beynine. Hatırladın değil mi o yazı?

İlk şiirini o yatakta yazmıştın ve sonrakileri ve sonrakileri... Annen, hâlâ saklıyor onları. Şimdi aklına gelince gülümsüyorsun ama o zamanlar ne ağlamıştın.

Mevsimler geçiyor, uzuyor saçların. Sen de terk etmeyi öğreniyorsun. Eskiden gaddarlıklarla gördüğün kalp ağrsını, gözünü bile kırpmadan atıveriyorsun başkasının kucağına. Bunu sana okulda öğretmediler. Okullardabize trigonometri öğretirler. İç açı, dış açı. Sonra ülkenin deresini, dağını. Sen bunu insanlardan öğrendin. Tam 90 derece karşılıklı bir erkeğin. O da seni de. O da seni de. O da seni de.

-Büyüten Aşk.

Gençsin.

Yaşın yirmi. Yüzünde acıdan iz yok. Elle rin titremiyor, hayatında bir kere bile sigara içmemişsin. Ciğerlerin kadar temiz bir kalp ile kadın oluyorsun. Annenden öğreniyorsun kadın olmayı. Zaten her kızannesinden öğrenir kadını olmayı. Bunu sen de biliyorsun.

Kapı aralanıyor.

O giriyor.

Bakdünyan nasıldı sarsıldı yerinden!

Yan yana büyüyor, deniz kenarında uyuyorsunuz. Saçlarında deniz, saçlarında kum. Sen büyüyorsun, büyürken onu da büyütüyorsun. Sen büyürken onuda büyütüyorsun. Sen büyürken onu da... Büyüttün değil mi? Büyüttü ellerinle başkibir kadına verdin.

"Al, bak sana veriyorum. Yıllar sürdü büyütmem. Şimdi senin!"

-İlk aldatılış.

Sen ilk sigaranı aldatıldığında içmiştin. Şimdi günde bir paket sigara içiyorsun

SENİN ANNEN ARTIK BİR MELEK DEĞİL Mİ YAVRUM?

Nergiz Karadağ

Yazın başlığı tartışmasız Türk sinemasının en çok hatırlanan diyaloglarından birisine atfen seçildi. Bizim sinemamızda bir anne varsa o melektir ya da "melek" olmalıdır. Çünkü toplum-sal cinsiyet kalıplarının omuzlanmıza kondurduğu rollerden bir tanesi olan anne olmak sıklıkla bunu gerektirir. Gerçekhayata benzer olarak anneçoğu zaman kendisini çocuklarına adayan feda edendir. Anneliğin verdiği o sonsuz güç ve sorumluluk duygusuyla anne karakteri ken-disini mutsuz, tutsak eden, acı çekmesine, şiddet görmesine neden olan evlilikte bile devam etme zorunluluğunu çocukları için kendisinde görür. Eşini kaybeden anne cinsiyetinden anmış bir şekilde kendisini evlatlarına adar. Toplumsal baskıların annenin kadınlığını içişi etmiştir. Bir gün tekrar evleneceksebu yine evlatlanınıyiliği için olacaktır. Kendiisteklerinin bir önemi yok-tur. Çoğunlukla filmlerdeki temsillerde anne kimliği ile öne çıkan karakterler ya kendisini eşi ve çocukların konforuna adanmış özel alanolan evdekonumlandırılmışevhanımları olarak ya da öğretmenlik gibi kadınaatfedilen/onaylanan mesleklerle temsil bulmaktay-dılar. Sinemadaki bu durum diziler ve reklamlarda da yansımaları bulur. Yakın geçmişe kadar çoğunlukla egemen ideoloji ve ataer-kil yapı şemsiyesi altında anne ve/veya müs-takbel anne adayları bu temsilleraracılığı ile kodlanarak kendi kimliklerini oluşturmuşlar-dır.

Türk Sinemasının fedakâr anneleri deyince akla ilk gelen isimlerden birisi Adile Naşit ve onun canlandırdığı karakterlerdir. Adile Naşit, *Gülen Gözler* (Ertem Eğilmez/1977) ve *Bizim Aile* (Ergin Orbey/1975) başta olmak üzere birçok filminde kendi çocuklarına annelik yapmanın ötesinde *Hababam Sınıfı*'nda hay-laz, koca bir sınıfın Hafize Ana'sı olmuştu. İlerleyen yıllarda benzer şekilde yemeyen yediren, giymeyen giydiren her türlü zorluğa göğüs gererek her şeyini feda eden, evlatla-rının her şeyine yetişen, koca yürekli, süper güçlü anne teması Fatma Girik, Yıldız Kenter, Türkan Şoray, Hülya Koçyiğit, Şükriye Atav, Leman Akçatepe ve daha birçok oyuncunun canlandırdığı farklı kimlikte ancak aynı özel-liklere sahip meleklerin birer parçasıydılar. Filmlerde anneler yalnızca dışarıdan gelen tehdit

vetehlikelere karşı değil aile içerisinde desertbaba karakteri karşı-sındayufkayürekliğizliden de olsa çocuklarını kayran onlarla iş bir-liği yapanannelerdir.

Bu dönemde "kötü" anne temsillerine de az da olsa rastlanır ve bu anneler çoğunlukla üvey annelerdir. Bu temsillerde yer alan anne-ler çoğunlukla zengin ailelerde alkol ve kumar bağımlısı sorum-suz anneler olarak temsil edilir ve filmin sonunda bu anneler mut-laka cezalandırılır. Sonuç olarak çok yakın bir zaman dilimine kadar anneler "birey" kimikleri ve bu kimiklere ilişkin istek, arzu, beklenti ve açmazları ile özelde sinemada genelde de bütün kitle iletişim araçlarının ürünlerinde temsil edilmemişlerdir. Anne olmak idealize edilmiş, mitleştirilmiştir.

Günümüze gelindiğinde ise gelişen teknolojiler ve küreselleşmenin etkisi toplumsal yapıda ve kültürel yansımalarında değişen, fark-lılaşan hayat tarzları ve kimikler üzerinden yansımaları bulmuş, kadınlar anne kimiklerinden önce birey olarak hayatlarını masaya yatır olmuştur. Bunun dünya ölçeğinde en iyi örneklerinden birisi İsrailli bir kadın sosyolog olan Orna Donath'ın 2015 yılında yayın-ladığı kitabı *Annelikten Pişman Olmak* ile dünya ölçeğinde yarattığı tartışmalıdır. Bizim toplumumuzda sesli dile getirilmese de yay-gın olarak özellikle yaşadığımız çağın ve çağın getirdiği bireycilik ve yabancılaşmanın etkisi ile meslek seçimlerinde ki çeşitlilik kadınla-rınanne olmayailişkin düşüncelerini veya anneliğe ilişkin pratiklerin dönüştürmüştür. Örneğin günümüzde sosyal medyada son derece aktif, bakımlı, fit anneler teknolojinin sağladığı olanaklarla özel alan olan evden ziyade küresel bir düzlemde deneyimlerini paylaşır hâle gelmişlerdir. Değişen dönüşen birey, kadınlık ve annelik kimikleri de farklılaşmıştır. Türkiye'de 2000 sonrası Türk sinemasının popüler kanadında pek görülmemele

birlikte anneliği sorgulayan, anne olmanın yanı sıra bireysel kimlikleri, hataları, istekleri ve açmazları ile karakterize edilen ve hatta çocuklarının hayatını zorlaştıran anne temsilleri de yer bulmuştur. Bu temsillerin örnekleri arasında yer alan *Masumiyet* (Zeki Demirkubuz/1997) ve *Kader* (Zeki Demirkubuz/2006) adlı filmlerinde saplantılı aşkının peşinden giderken çocuk yaştaki kızını da yanında felakete sürükleyen ve bir anne karakteri yer almaktadır. *Üç Maymun* (Nuri Bilge Ceylan/2008) adlı filmde kocası hapse girdikten sonra onu aldatan bir anne karakteri ile karşılaşır izleyici. Anneliğin alışılmış temsillerinin dışına çıkan bir diğer film ise çağındaki oğlunun arkadaşısıyla cinselliği yaşayan birannenin yanı sıra mutsuz, güçsüz, bencil ve obsesif yanlarıyla çocuklarına hayatını zindan eden bir anne temsili içeren *Köksüz* (Deniz Akçay/2013) adlı film yer alıyor. Buna benzer olaraktıkları nedeniyle oğlunun hayatını cehennemle çeviren bir diğer anne temsili de *Karanlıktakiler* (Çağan Irmak/2009) adlı filmde yer alır. Bunların yanı sıra çocuğu ile iletişimi olmayan, nerede ne yaptığını umursamayan anne temsili *Kar* (Emre Erdoğan/2017) adlı filmde yer alırken, kendi psikoza ve mahalle baskısını merkeze alıp kızını bunalıma sürükleyen anne temsiline *Ana Yurdu* (Senem Tüzen/2015) adlı filmde rastlanmaktadır. Çoğunlukla çocuklarının hayatlarını olumsuz etkileyen bu annelerin dışında *Nadi'de Hayat* (Çağan Irmak/2015) adlı filmde eşi öldükten sonra dönüşüm geçiren kendi birey/kadın kimliğine yönelen, çocuklarının ve çevresindekilerin ne dediklerini önemsemeyen kendi isteklerinin peşinde giden bir anne temsiline rastlanmaktadır.

Adı geçen bütün bu örnekler ile bu yazıda kaleme dökülenler oldukça kapsamlı olan "annelik" konusunun sinemadaki yansımalarına ve kısmen bu temsillerin dönüşümüne ilişkin genel bir değerlendirme. Bununla birlikte tek tek filmlere ilişkin ayrıntılı değerlendirmelerin yapılmasının hem okuma hem de izleme sürecinde okuyucuların ve izleyicilerin yararına olacaktır. Bu yazıda izleme sürecinde elde ettiğim bulguların ve farklı bir perspektiften açacağı katkılarını sunarım.

GREGOR SAMSA BÖCEK DEĞİLDİR!

Nermin Sarıbaş

İlk kez 1915 yılında *Die Weissen Blätter* adlı aylık dergide yayımlanan *Dönüşüm*, Franz Kafka'nın en uzun öyküsüdür. Kafka 17 Ekim 1912'de Felice Bauer'e gönderdiği bir mektubunda *Amerika* romanı üzerinde çalıştığını ve ilerleyemeyince çok sıkıldığını, bu nedenle bu romana ara verip bir öykü yazmak istediğini söyler. Ve *Dönüşüm* eseri ortaya çıkar.

Franz Kafka'nın anlatım sanatının doruğuna ulaştığı en önemli eserlerinden biri olan *Dönüşüm*, bireyin toplumsal baskı altında kalışını, toplumun beklentilerine göre yaşamını nasıl biçimlendirdiği ve kendi kimliğine yabancılaşmasını anlatan çarpıcı bir öyküdür. İnsanın yaşamında değer verdiği her şeyin bir görüntüden ibaret olması, iyi olanın aslında kötü, güzelin çirkin, meleğin şeytan olduğu dönüşümün bireye yansıması. Birdenbire uyanıp var olan değerlerin alt üst olması, kabul edilen dünyanın değişmesi... Bir sabah uyanığında dev bir böceğe dönüştüğünü gören çağdaş insan tipi Gregor Samsa gibi.

Yirminci yüzyılda gelişen sanayi sonrası toplumunun içine düştüğü açmazın güçlü bir eleştirisi yapan Kafka bu eseriyle yaşamın giderek kalıplaşmış kurallarına Gregor Samsa üzerinden başkaldırır. Şizofrenik duruma özgü evrimsel bir gelişim süreci gibi ortaya koyduğu eseri *Dönüşüm*'de başlarda zihinsel açıdan fazlasıyla aktif olan Gregor yavaş yavaş içine dönerek reel ölüm diyede tabiri edilebilir çelölümüyle veda eder.

Gregor Samsa, annesi, babası ve kız kardeşiyle yaşayan, ailesine bakabilmek için kendi istek ve ihtiyaçlarından fedakârlık ederek çalışan, ailesine bağımlı, sürekli iş seyahati yapmak zorunda olan pazarlamacı bir gençtir. Ailesinin geçimini sağlamak konusunda çok istekli görünse de aslında bir tür köleliğemahkûm edilmiştir. Kendi isteğinden çok başkalarının isteği doğrultusunda yaşarken tüm çabalarına rağmen ailesi tarafından takdir görmez. Yıllar önce iflas eden babası, kız kardeşi ve annesi onun sırtından geçinmektedirler. Bir yandan geçimini sağlamak zorunda olduğu ailesi diğer yandan da en küçük anlaşılmış göstermeyen iş yerinde baskı altındadır. İşte tam da bu baskı altında kalan Samsa, köleye dönen varlığını böceğe dönüştürerek isyan eder. Sabah uyanmadığı anlaşılan Gregor'u uyandırmak için annesi, babası, kız kardeşi ve müdürü kapıdan seslenirler. Uzun bir çabanın ardından yatağından kalkarak kapıyı açmayı başaran Gregor'u gören ailesi ve müdür şaşkınlık içerisinde. Gregor yeni durumuna uyum sağlamaya çalışırken oğlunun böceğe dönüşmesinin ardından rahat düzeni bozulan baba ise yeniden çalışmaya başlamak zorundadır. Kafka'nın kendi hayatında da baskın bir figür olan baba bu eserde çok ciddi bir şekilde eleştirilir. Kafka'nın mektuplarında sık sık bahsettiği ve kendi hayatında "zorba, yabancılaşmış ve bireyin benliğini boğan bir toplumun büyülmüş imgesi" olan babası gibidir Gregor'un babası da. Ve bu hâkim kişilikteki babaoğlula karşı nefretini öldürücü son hamleyi yaparak ona fırlattığı emayla kusar. Gregor'u sırtından ağır yaralar. Gregor yarısından dolayı acı çekerken yaşamak için direnir. Başlangıçta annesi ve kız kardeşi Gregor'un dönüşümünden sonra rahat edebilmesi için ona yaşam alanı yaratmaya çalışırken daha sonraları onunla eskisi gibi ilgilenmemeye başlarlar. Tıpkı gerçek hayatta hasta insanların kötüleştiğiçe yaşadıkları durum gibi.

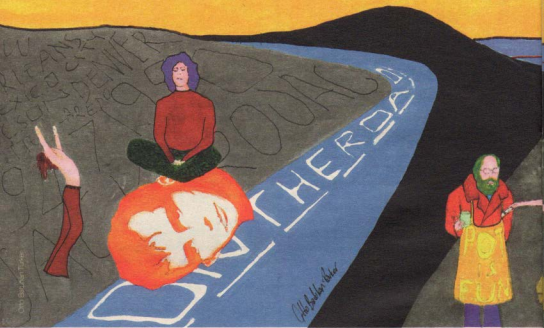
Maddi sıkıntılar iyice baş gösteren Samsa ailesi evlerinin bir odasını üç adama kiraya verirler. Bu yüzden de kiraya verdikleri odadan çıkan bütün eşyalar ve kullanılan her şeyi Gregor'un odasına bırakırlar. Oda ardiyeye çevrilen Gregor'un önemsizliği bu şekilde iyice yüzüne vurulur. Ailesinin tüm yükünü üstlenen Gregor'un hayatında bir kadın olmadığı gibi kendine ait özel bir zamana da yoktur. Duvarında boy-nunda boya yılanı biçiminde, uzun bir kürk atkı bulunan, dimdik oturmuş bir kadın resmi bulunur. Bu kadın resmi Gregor'un psikolojik açıdan bastırılmış cinsel arzularının şekil almış halidir. Kız kardeşi ve annesiodayı boğaltmaya girdiklerinde, böcek Gregor, bedeniyile bu resmi örtmeye çalışır. Çünkü odası ve bu resim onun tek özeldir. Kız kardeşi de anı ve babasının ittifakına katılarak resmi saklamaya çalışan Gregor'a öfkeli karşıtlık verir. Oysa Grete, Gregor'un içindeki son insanlık kalıntılarını korumak için tek yolun kız kardeşinin desafı değiştirmesi Gregor'u iyice yalnızlaştırmaktır. Yalnız-

lığa itilen Gregor sık sık camdan dışarı bakarken dış dünyadaki özgürlüğünü özlemi içerisinde. Bir gün, kız kardeş Grete evin kiracılarına kemandı kaldığı sırada, Gregor müziğin etkisine kapılarak omandan çıkar. Onu gören kiracılar panikler ve kira sözleşmelerini feshetmek isterler. Bu durum bardağı taşıran son damladır. Duruma isyan eden Grete, Gregor'un evden gitmesi konusunda ailesini ikna eder. Ona insanca davranıldığı takdirde eskisi gibi bir insana dönüşebileceği tek gücü de elinden alınan Gregor içi burkularak yavaşça odasına çekilir. Ve bu iç burukluğuyla, yalnız bir şekilde son nefesini verir. Onun nihai özgürlüğe olan özlemi bir süpürge ve bir fars yardımıyla çöpe atılarak son bulur.

Sanayi Devrimi sonrası toplumun en büyük açmazlarından kapitalizm bireyi birtakım sorumluluklara uygun davranmaya zorlar. Gregor Samsa da kendine atfedilen yükümlülükleri yerine getirmek için hem ailesi, hem işvereni hem de toplum tarafından baskı altına alınır. Kapitalizme birlikte her türlü insanı ilişkinin yerini katıçıkar ilişkileri alırken insanları birbirine bağlayan sevgi, saygı gibi kavramlar giderek kaybolur. Bunun sonucunda da işe yaramayan, aileye bir katkıda bulunmayan birey, evlat veya kardeş olsa da artık sırta taşınan bir yükür. Gregor Samsa da bir böceğe dönüşerek çalışamaz hale gelince onun ticari niteliği sona erer ve sırta bir yük olur. Kapitalist düzenin istekleri karşısında bunalarak yabancılaşan ve isyan eden Gregor Samsa, neden bir böceğe dönüşüğünü hiçbir zaman sorgulamaz bile. Yeni durumuna uyum sağlamaya çalışır. Baskılardan kurtulmak için çevresinden uzaklaşırken aynı zamanda çevresindekileri de kendisinden uzaklaştırır. Onun böceğe dönüşerek başkalaşmasından itibaren, toplum ve ailesinin onu tutsak kılan beklentileri sonuçsuz kalmaya mahkûmdur; böceğin iğrençliği, sürüden ayrılan özgür bireyin iticiliğiyle özdeşir.

Gregor'un ölümünden sonra üzerlerinden yükten kurtulan geçkâr ailesi kendilerine yeni bir pazar bulur. Kızları Grete. "Bay ve Bayan Samsa, son zamanlarda çektiği, onu sarıpan solduran bütün eziyetlere ve sıkıntılara rağmen Grete'nin ne kadar da gelişip güzelleştiğini aynı anda fark ettirir. Kızları için artık dünüst, cesur ve zengin bir koca arama zamanının geldiğnidüşündüler."

Dönüşüm işte bu acımasız kapitalizmin insanı nasıl bir böceğe dönüştürdüğünü ve insanları ne kadar bencil olduğunun anlatan bir burkan bir öyküdür. Böyle bir dünyada Gregor Samsa gibilerin yeri yoktur. Çünkü kapitalist düzen kendileri için fedakârlık eden bireylere diğerlerinin saygı duymasına izin vermez. Ve kendinden ötürü verip fedakârlık edenler daima Gregor Samsa gibi bencillik ve bencil bir şekilde kullanılmış gibi değersizleştirilmeye mahkûmdur.

YOLDA OLMA HÂLİ

Gizem Demirel

1950'li yıllar. 2. Dünya Savaşı bitmiş, Soğuk Savaş dönemi başlamış. Dünya'nın farklı yerlerinde şehirlere atom bombaları yağıyor her gece, Amerikan gençliği... Amerika'da gençlerin üzerinde gerçekten konformizm bulutu dolaşıyor o dönem. Gerek genel anlamda kaygısız yaşamak ve rahat etmek, gerek statüsünü veya ailesini korumak ya da geleceklerini garanti altına almak uğruna olup bitene gözü kapalı, otoriteye kayıtsız, şartsız 'eyvallah' diyen bir ortası sınıf mevcut. Toplumun geri kalanının tepkisizlik hal tarih boyunca yine ve en çok dönemin us ve erdem sahibi, derin, okuryazar genç aydınlarını harekete geçirir. Zira akıl ve erdem insanı noğluna sadece mrlayan oyuncak bir kedi misali kenarda mşıl mşıl uyusun diye bahşedilmemiştir. İşte tam da böyle düşünen dönemin Amerikan şair ve yazarları yeni ve özgür bir edebi akım yaratma gayesiyle New York'ta bir araya gelip postmodern edebiyata hatırı sayılır bir etkisi miras bırakacak, yanlış olana karşı olmaktan korkmayan ve kural tanımayan Beat Kuşağı'nı oluşturlar.

Her şey gibi zamanında değil de kendinden sonra değeri anlaşılacak ve çok konuşulacak kuşağın isim babası Jack Kerouac usta bir yolcudur. Yol bir yerden bir yere gitmek için asla bir noktaya varmak için değil, yolculuk etmek için. Bir noktası asla belli değildir, değişkendir

çünkü 'yolda olan' her daim değişir. Belirsiz bir varış noktası ne kadar kanışık gelse de bazen insanı ileriye götürülebilecek güç o belirsizliği kucaklamak olabilir. Hiçbir yere varmak zorunda olmamak, canı o an o yöne doğru bir adım bile atmak istemiyorsa atmamak ve bunun için suçluluk gibi hislerle aslanan iç huzurunu zedelememek

"...Biz, düşünen zihinlerimizden dolayı henüz bilmiyoruz. Zihnimizin gerçek özündeysen her şeyin sonsuza dek iyi olduğu biliniyor, sonsuza dek. Gözlerini kapa, ellerinin düşmesine ve sinirlerinin sakinleşmesine izin ver, 3 saniye için nefes almayı bırak, dünyanın illüzyonu içinde sessizliği dinle..."

Otostopu bir yaşam biçimi haline getiren, zihinlerini Jazz müzik dinleyip şarap içerek dinginleştiren bu kuşağın mensupları ruhlarını Zen tekniklerini uygulayarak bedenleriniyse bulduklarını yiyecek ve karşı cinsle tutkuyla bir olarak doyururlar. Geriye kalan zamanlarını üretmeye yani yazmaya ayırırlar. Fiziken dışında olmayı seçtikleri durumu gözlemler ve fikirleriyle, yazılarıyla karşı durmaya, sessiz kalmamaya devam ederler. Jack Kerouac akımının duyulmasını sağlayan, otobiyografik sayılan kitabı *Yolda* (On the Road)'da Amerika'yı baştan sona dolaştığı, bazen arkadaşlarıyla birlikte bazen bir başına, başka bir hayatın peşinde ve düzenin her daim dışında yolculuğunu anlatır. Bulutları, gökyüzünü, çok sevdiği yıldızları yazar, nefes almayı, meditasyonu, şarabı, yoldu, şarkıları, sevgisini, hayatı, düşüncelerini arkadaşları yazar, tutkuyu yazar, kadını yazar.

Kullandığı dil ve anlatılan nebir zaman nede bir yerlesinirli kalamayacak kadar kendisi gibidir, evrensel ve zamansız.

"Otobüs garlarının zemini ülkenin her yerinde aynıdır; izmaritve tükürük dolu, yalnız otobüs garlarında hissedilen bir hüznün verirler insana."

Bu yolun bitiminde Kerouac 3 hafta boyunca daktilosuyla beraber birotel odasına kapanır, kağıt değiştirmek kendisini yavaşlatır diye metrelerce uzunluğunda bir ruloyu daktiloya takar ve hiç durmadan defterine not aldığı yolculuk anılar ve anlarını yazar. Yazdığı cevap bulur bazı sorularına

"Gökyüzü geniş, hayat kısası, hayaller sonsuzken yol özgürlüktü. Yol dostluktu, maceraydı; sonsuz olasılığın toplamı, yaşamın kaynağıydı."

"Yaşam yazılacak bir şiirdi ve beklemezdi."

Bu roman bir güngelir İncil'den sonra en çok satan kitap olarak anılmaya başlanır. Buna rağmen Beat kuşağı bilgik arayışına yoluna çomak sokacak şöret ve benzeri herhangi bir engelle takılmadan yolda olmaya devam eder. Bugün cümleleri en çok alıntılan yazarlardan biri olan Kerouac 47 yaşındasiroz sebebiyle Dünya'dan yola çıkar, bu defa çok daha uzak bir yere doğru... Geride bıraktığı ise her daim taze, insanın sıcağın ve bunaldığı anda yüzüne çarpan soğuk rüzgar gibi canlandırıcı, ferah bir yoldur. Olmak hissi isteğidir. Unutmamak lazım; yol her zaman kilometreler demek değildir. Herkesin kendi yolunu bulması gerekir. Kimi zaman bile değildir. Varmak istediğin yer aynı diye geçmen gereken

yollarınla, benimle veya Kerouac'la aynı olmak zorunda değildir. Yol belki de -şu an için- Yosemite Ormanları'nda ateş yakıp odun kokusunda meditasyon yapmak kadar uzak değil, oturduğun sandalyedekendinden başlayıp daha içeri dekibeni'e varmak kadar yakındır.

"Bir yola neden çıktığınızı bilmiyor olabilirsiniz."

...

"Yolun sonunu merak etmemek gibi bir dinginliğin, sonsuza kadaryürümeye yetecek bir gücün sahibi de olabilirsiniz. Sizi yolculuğa çeken yolun sonu değil, yolun kendi de olabılır."

Yolun önüne çıkardıklarını görebilmek için kendini tanımalı. Her gördüklerinden fazlası için bakış açını, düşünce biçimini değiştirmelisin. Uyanık olmalısın olup bitene. Yaprağın rengine, sokak kedisinin bakışına, fırtınanın kopuşuna dikkat etmelisin. Neyle karşılaşacağını, duyduğunun, gördüğünün kalbinin neresine dokunacağını bilemezsin. Kendini kötü hissettiğinde bunun gerçekten neden kaynaklandığını dürüst bir şekilde içine sorabilirsin. Eğer çok dikkatli dinlersen seni sınırlandıran, hırslandıran her şeyin, hepimizin içinde olan ve kötüyle beslenen egodan kaynaklandığını duyabilirsin. O güzel olanı görmeyi engeller. Tek yapman gereken bunun o an farkına varman. Bu senin iyi hissetmek isteyen ruhunun özgürlük yolu. Bu senin yoldan alabileceğinin en fazlasını almanın, yolu içine sine sine katetmenin anahtarı

... Bu düşünceyi okuyup düşününce, Kerouac'ın yolun kendisinde gizli olma ihtimalini unutmama

ASLINDA ÖLMİYEN BİRİ ÜZERİNE

LOVING

Nermin Tan

Loving Vincent, izleyici tarafından uzun süredir beklenen ve hâliyle beklenti içerisinde girilen bir film. Van Gogh severlerin yanı sıra sanat tarihine mülk olmuş böyleönemli bir ismi anlatacak olan film, beyazperde adına da önem taşıyordu. Yayınlanan fragman ile karşılaştığımız alışagelmışin dışındaki animasyon tekniği, akıllarda dahada büyük bir soru işaretini oluşturdu. Ama tüm bunlar filmin 29 Aralık'ta ülkemizde vizyona girmesiyle cevaplanmış oldu.

Geçtiğimiz yıllarda Vincent'in mektuplarının derlenip kitap haline getirilmesiyle sanata ait dünyanın kaplarını bir nebe olsunaralayabilmiş, deliolarak nitelendirilen bir sanatçının iç dünyasına kendi cümleleriyle tanık olabilmıştık. Film ise adını Vincent Van Gogh'un kardeşi Theo'ya yazdığı mektupların sonunda kullandığı imzadan alıyor.

Loving Vincent filminin hazırlık süreci, filmin kendisi kadar odak noktası olduğu gerçeğini es geçmemeliyiz. Tüm bu süreç "büyük prodüksiyon" atfında bulunabileceğimiz nitelikte, titiz bir çalışmayla gerçekleştirildi. 10 yıla yakın bir süre içerisinde projelendirilen filmin her bir karesi için tek çizimler yapıldı ve 125 ressam bir araya gelerek, Van Gogh'un resim tekniğiyle çalışmalar üretti. 65 bin kareden oluşan bu çalışmalar 853özünyağılıboya çalışmasınateka-böl etti.

Filmin yönetmenliğini üstlenen Dorota Kobiela ve Hugh Welchman için dengeleyici bir ikili olmuş demekte fayda var. Yönetmen kimliğinin yanı sıra ressam da olan Polonyalı Dorota Kobiela'nın ressam gözü, Oscar ödüllü animasyon *Peter and The Wolf*'un yapımcısı Hugh Welchman'ın animasyon üzerine olan mesaisiyle birleşince ortaya farklı ve "olması gereken" bir film çıkmış.

Yapımcılığını Break Thru ve Trademark şirketlerinin yaptığı filmdeönemli başka bir noktaysa Van Gogh'un resimlerinde ve hayatında yer alan kişilerin canlandırılması için günümüzde var olan oyuncuların bir ekip oluşturulması. Yeşil

NG VINCENT

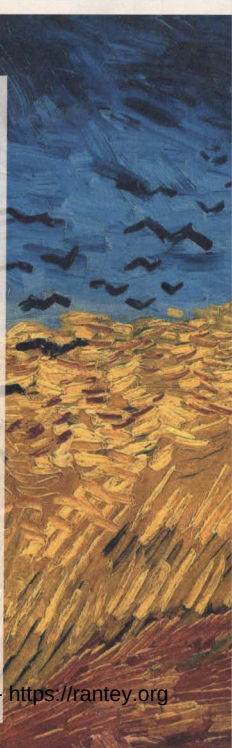
ekranın önünde performans-yakalama tekniğinin kullanıldığı filmin oyuncular Douglas Booth, Saoirse Ronan, Aidan Turner, Helen McCrory, Eleanor Tomlinson, Chris O'Dowd, Jerome Flynn gibi isimlerden oluşuyor.

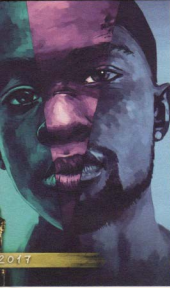
Yayınlanan fragmandan sonra sahneler arası hızlı senkronun kendi adıma bir nebze rahatsızlık verebileceğini düşünmüş-tüm ama filmi izlemeye başladığım anda bu durumun yer-siz bir kaygı ve eleştiri olduğunu gördüm. Ayrıca filmde kullanılan görüntülerin zihninizde "bir yerden tanıdık geliyor" düşüncesini oluşturması çok normal çünkü aslında kullanılan görüntüler Vincent'in tablolarına dayanıyor. Yer verilen mekânların çoğu ise Aures'te, Vincent'in yaşamında iz bırak-tığı, uyuduğu, içtiği, resim yaptığı ve onun resmettiği yerler-den oluşuyor. Vincent'in baktığı ve gördüğü evreni sorgula-dığını dile getirdiği *Yıldızlı Gece* tablosunun açılış sekansında kullanıldığı film, hayatını birsilah ile sonlandırdığı varsayılan tarlanın olduğu *Tarlada Kargalar* tablosu ile son buluyor.

Bir biyografi olma niteliğini taşıyacağını sanmamızın aksine, senaryo, sanatçının ölümünden bir sene sonrasında yaşanan olaylar üzerinden geliyor. Vincent'in Theo'ya gönder-diği mektupların çoğunluğunu taşıyan ve Vincent'in hem resmettiği hem de iyi bir dost olarak nitelendirdiği postacı Joseph Roulin, oğlunabir istekte bulunuyor ve böylece Rou-llin'in oğlu Armand'ın Paris'e giden bir trene binmesiyle film tam anlamıyla başlıyor. Armand'ın, Vincent'in kardeşine yaz-dığı son mektubu iletmesi umuduyla çıktığı bu yolda, karşına çıkan insanlardan öğrendikleriyle polisiye tadında bir mace-ranın peşine sürükleniyoruz. Armand'da bizler gibi, "*Böy-lesi naif bir insan kendini neden öldürdü? Neydi bu cinnetin sebebi?*" sorulannın peşinedüşüyor ve aslında cevabı olma-yan bu sorunun "*vanlamayan bir nihayetle*" yüzleşiyor.

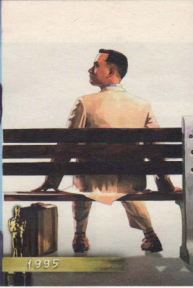
Sanatçılar üzerine hazırlanan nice filmin arasında kendine has bir yer edinen bu muazzam film, tıpkı sanat tarihinin unu-tulmayacak isimlerinden olan Vincent Van Gogh gibi, adın-dan uzun süre söz ettireceği benziyor

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

2017

1995

2017

HERKES TAHMİN ETTİYSE

90. OSCAR ÖDÜL TÖRENİNİ KONUŞABİLİRİZ

Erçin İşik

Bu yıl 90'ıncısı gerçekleşecek olan Akademi Ödülleri'nde yarışacak olan filmler oldukça iddialı ve nasıl bir neticeyle karşılaşacağımız ise merak konusu. Öncelikle bu yıl ortaya çıkan filmlere bakıldığında oldukça verimli bir yıl olduğunu söylemek gerek. Bu yıl birçok festivalde karşılaştığımız filmleri de hatırlarsak yönetmenlerin anlattı dilini ve sinematografik yaklaşımlarını önemli derecede geliştirdikleri ve hikâyelerine alternatif bakışlar getirdikleri göze çarpıyordu. En çok hissettiğimiz şeylerden biri de anaakımla arthouse tarzının iç içe geçtiği bir yönelimle ortaya konulmuş filmlerle karşılaşmamız oldu. Sinematografik açıdan iyi işler çıkarmış filmlerin de yılı olduğunu eldersak En İyi Film, En İyi Yönetmen, En İyi Erkek ve Kadın Oyuncu gibi en çok merak edilen kategorilerle birlikte En İyi Sinematografik kategorisi de geçen yıllara oranla dahada ilimizi çekecek bir kategori olarak duruyor. 4 Mart'ta Los Angeles'taki Dolby Tiyatrosunda Jimmy Kimmel'in sunumuyla gerçekleşecek olan 90. Akademi Ödülleri tahminlerinde bulunurken özellikle Oscar Ödülleri'nin habercisi sayılan Altın Küre gibi yakın zamanda kazananları belli olmuş diğer ödül törenlerinde de göz önünde bulundurmak gerekli.

Guillermo Del Toro'ya 75. Altın Küre Ödülleri'nde En İyi Yönetmen Altın Küre Ödülü'nü getiren *The Shape of Water* tam 13 dalda aday gösterilerek 90. Akademi Ödülleri'nde bu yıl rekor kıran film oldu, Ancak 75. Altın Küre Ödülleri'nde En İyi Sinema Filmi Altın Küre Ödülü ile *Shame* ödülüne En İyi Aktör ise Altın Küre Ödülü'nü alan *Three Billboards Outside Ebbing, Missouri* filmi de Oscaryarışında En İyi Film kategorisinde güçlü bir aday

olarak duruyor. Altın Küre'de Sinema Dalında En İyi Aktör Altın Küre Ödülü'nü *Darkest Hour* filmiyle kazanan Gary Oldman ise Oscar Ödülleri'nde En İyi Erkek Oyuncu ödülüne aday gösterildi. Bu yıl başa baş yarışacak olan filmleriyle en merak edilen kategorilerden biri olan En İyi Yabancı Dilde Film Oscar'ını hangisi fimalanacağı. Fatih Akin'in Altın Küre'de En İyi Yabancı Dilde Film Altın Küre Ödülü'nü aldığı *Paramparça* filmi Oscar'ın bu kategorisinde yer almayarak oldukça şaşırttı. Fakat bu kategoride yer almadığı iddialı filmlere baktığımızda o kadar şaşıramıyoruz. Bu doğrultuda 90. Akademi Ödülleri'nde aday olan filmlerden tek bahsetmek yerine kritik adayları ve bu yılın biraz daha öne çıkan ve de meraklandırı kategorilerini değerlendirmenin gerekli olduğunu düşünüyorum.

90. Akademi Ödülleri En İyi Film kategorisinde yer alan *Call Me by Your Name*, *Darkest Hour*, *Dunkirk*, *Get Out*, *Lady Bird*, *Phantom Thread*, *The Post*, *The Shape of Water* ve *Three Billboards Outside Ebbing, Missouri* filmleri arasında bir tahmin yapmak gerekirse; 13 dalda aday gösterilen ve gittiği festivallerden övgüyle dönen *The Shape of Water* güçlü bir aday olarak karşımıza çıkıyor. Ancak izleyici yorumlarını da göz önünde bulundurduğumuzda *Three Billboards Outside Ebbing, Missouri* filmi en yüksek ihtimal gibi görünüyor. Geçen sene *Moonlight*'in kazandığını ve LGBT temasının ön planda olduğunu düşünürsek Oscar'ın karakteristik özelliklerinden dolayı bu yıl bir başka ses getiren film olarak *Call Me by Your Name*'in düşük bir ihtimal olarak görüldüğünü düşünebiliriz. Elbette sadece temadan değil film olarak da *Call Me by Your Name*'in adayları arasında cılız kaldığını söylemekte yarar var.

En İyi Yönetmen kategorisinde ise Christopher Nolan (*Dunkirk*), Jordan Peele (*Get Out*), Greta Gerwig (*Lady Bird*), Paul Thomas Anderson (*Phantom Thread*) ve Guillermo Del Toro (*The*

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://arsiv.org>

Shape of Water' aday olarak yer alıyor. Christopher Nolan'ın 70mm film ile çıktığı ve bu deneyimle ön plana çıktığı Dunkirk filmi vizyon tarihinden bu yana beklenen ilgiyi görmedi. En iyi yönetmen Oscar'ı için yüksek ihtimalimiz olan Guillermo Del Toro'nun karşısında Lady Bird'ün yönetmeni Greta Gerwig, samimi kamerasıyla yarattığı anlatısı sebebiyle güçlü bir rakip olarak duruyor. Elbette her zaman bir sürprizle karşılaşabileceğimizi düşünerek diğer adayların da beklenmedik bir çıkış yapabileceğini unutmamak gerek.

En İyi Kadın Oyuncu Ödülü için Sally Hawkins, Frances McDormand, Margot Robbie, Saoirse Ronan ve Meryl Streep'in yer aldığı kategoride en yüksek ihtimalli aday Three Billboards Outside Ebbing, Missouri filmiyle olağanüstü bir performans sergileyen ve Altın Küre Ödülleri'nde Sinema Dalında En İyi Aktрис Altın Küre Ödülü'nü de alan Frances McDormand'dur. Hollywood'da bu yıl taciz olaylarına karşı hareket başlatarak damgasını vuran "Time's Up" ile feminist bakışın öne çıktığını düşünürsek McDormand'ın Oscar'ı kazanma ihtimalinin daha da arttığını düşünebiliriz. McDormand'ın karşısında The Shape of Water'da sıra dışı bir oyunculuk performansı sergileyerek hafızalarımızdan kazınan Sally Hawkins ise diğeryüksek ihtimal oluşturunur.

En İyi Erkek Oyuncu Ödülü kategorisinde ise Timothée Chalamet, Daniel Day-Lewis, Daniel Kaluuya, Gary Oldman ve Denzel Washington'ı da olarak görüyoruz. Altın Küre'de aynı kategoride ödüle layık görülen Gary Oldman'ın performansı düşünüldüğünde Oscar için güçlü bir aday olduğunu söylemekte yarar var. Öte yandan Phantom Thread'ı kariyerinin son filmi olarak açıklayan Daniel Day-Lewis'in de jübilesi Oscar'ı taçlanabilir. Call Me by Your Name'daki duygusal performansıyla bir iş çıkararak Timothée Chalamet'in Gary Oldman'ın Winston

Churchill karakteriyle sergilediği performansının üstüne çıkmadığını söylemek gerek. Ancak genç bir oyuncu olarak akademi tarafından desteklenmesi gereken bir proje olarak bakılırsa sürpriz bir sonuçla karşılaşabiliriz.

En İyi Yabancı Dilde Film Oscar'ını hangi filminalacağı gerçekten bu yılın en merak edilen kategorilerinden biriydi. Çünkü aday filmlerin hepsinin çok vurucu olduğu görülüyor. Özellikle The Square ve Loveless'in başa baş bir mücadele içinde olduğu bu yılın başındakendini göstermişti. Lübnan'ın Oscar adayı The Insult'da toplumsal olaylara bakışı açısından ihtimali yüksek bir aday olarak duruyor ancak Rus Yönetmen Andrey Zvyagintsev'in 70. Cannes Film Festivali'nde Jüri Ödülü'nü kucakladığı Loveless filmi sevgisizliğin temellerini doğrudan önmelerle ifade ettiği şiirsel sinematografisine senaryosuyla diğerlerinden bir adım önde duruyor. Loveless'i sadece yabancı film kategorilerinde değerlendirmenin dışında toplumsal olanı, gittikçe artan sevgisizliğin temellerini siyasal koşullarla harmanlayarak nokta atışı bir bakış getirdiği için bu yılın en iyi filmleri arasında düşünebiliriz.

En İyi Sinematografi kategorisinde yer alan Blade Runner 2049, Darkest Hour, Dunkirk, Mudbound ve The Shape of Water filmleri arasında ise Darkest Hour filminin dinamik ve çeşitlendirilmiş bir sinematografiye sahip olduğu anlaşılıyor. Dunkirk ise zaten 70mm film formatı ile iddialı bir çıkış yaparak görsel açıdan sunduğu şölen ile en güçlü aday olarak duruyor. Sorularak En İyi Animasyon filmine gelecek olursak şüphesiz Loving Vincent'in yepyeni bir teknik ile Van Gogh'un meşhur tablolarını hareketli bir filme dönüştürmesiyle yarıştığı Rotten Tomatoes puanları kadar olmaması da gözden kaçırılmaz.

Kaşlarının tam ortasında keskin bir çatlak vardı, düşünüyordu. Tek yapabildiğinin düşünmek olduğunu düşünüyordu, hiçbir işe yaramadığı konusundaki tezlerine oluşturabileceği antitezler yerine içindeki bu kutupsal çatışmaya son vermeyi düşünüyordu. Büyüdüzenizhinde vermeye kararlaştığı davetebazicümleri davetetmeyi düşünüyordu ama o, düşünmeyi düşünmezken bile düşünüyordu

"Şu zihin," diye mırıldandı. "Neden bir an olsun boş kalmıyor?" John Locke'ın yaptığı tabula rasa önermesi aklına geldi, doğuştan boş olan zihnini doldurduğu için kendine kızdı, sonra da kendine kızdığı için gülmeye başladı. Bir deli gibi davranmayı bırakması için kendini tembihledi. Kendi kendiyile konuşmasına son vermesi gerektiği konusunda karara varmasına sevindi. Sonra "Ne garip," diye düşündü, "kendimikızdıranda sevindiren de benim..." Trafına bakındı. "Biraz da eşyalan kızırdırayım ve sevindireyim. Mesela, şu masadaki çini vazoyu yere fırlatarak onu kızdırayım." Ani bir kararla sandalyesinden kalkıp vazoyu yere attı, sonra kaşlarını çatıp vazonun parçalarına baktı. "Hiç kızmış gibi görünmüyor," dedi. "Acaba knıldı mı? Belki knıldığı için knılmıştır." Kalbini birdenbire hüznün kapladı. "Özürdilerim, seni kırmak istememişim." Sonra kendi sesinden tiksiniyor yüzünü buruşturdu, hep kendi ses tonunu duymak sinirini bozuyordu.

"İnsanlar nerede?" diye soruncaduvallar ona soğuk bir karşılık verdi. O da masadaki pastel boya kutusuna gözlerini dikti, ardından da kutuyu alıp duvarın karşısına geçti ve oraya insanlar çizmeye başladı. Hissettiği yalnızlığın bu denli derin ve iç parçalayıcı olmasının büyük bir ceza olduğunu düşünerek elindeki pastel boyayı sertçe bastırıp çizgilerin kalınlığını artırıyordu. İnsanların insanın halet-i ruhiyesindeki izlen

TABULA RASA

Reyhan Özçelik

tanımlayan bir boyut vardı; incelğinde, kalınlığında, düzenliliğinde, karmaşıklığında, küçüklüğünde, büyüklüğünde... Çizdiği insanlara dahagenişbir açıdan bakmak istediği için birkaç adım geriledi, sonra da onları selamladı. "Hoş geldiniz!" dedi. Kendisini sağır olduğuna inandırarak bir sessizlikle karşılaştıncasınirilenip kutudakibütün boyaların duvara fırlattı. "Bazen sahnede duran insana değil, seyirciye kızılmak, bazı olaylaraseyircikaldığı için. Artık seyretmeyin, beni daha fazla izlemeyin, istemiyorum. Sizingibi konuşamıyorum, bakamıyorum, yürüyemiyorum. Fiziksel ve zihinsel farklılıklarıma bir bedel belirleyip beni cezalandırırken kalbimin ne kadar incindiğini biliyor musunuz? Kendimi çirkin ördek yavrusu hikâyesindeymiş gibi hissediyorum ama ne yazık ki benim kuğuya dönüşme ihtimalim yok. Ben, benim işte; yaptıklarım ve yapamadıklarım, olduğum ve olmadığım. İnsanın ne olduğu kadar ne olmadığı da önemli ve siz bu durumu birkalıp sektesiyle kaçınıyorsunuz. Ben sizin gibi konuşamam çünkü bir ayağım diğer ayağımdan daha kısa. Ben sizin gibi bakamam çünkü tek gözümün diğer gözümün karşısındayken konuşamam çünkü bazı harfleri dilim

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rantey.org>

"Aynı kâğıda iki cümle yazılmaz," dedi Hemen başka bir kâğıt alıp yeni bir cümleyazdı. Sonra başka bir kâğıt ve yeni bir cümle, başka bir kâğıtve yeni cümle... Onlarca kâğıdı bu şekilde harcadı, harcarken ağladı, ağlarken yazdı, yazarken rahatladı.

"Yazmak neden bu kadar güzel?Grimsi bulutlardan sonra gökyüzünü süsleyen gökkuşağı, tohuma gizlenmiş ulu bir ağaç gibi... İnsanın ruhunu gökkuşağı renkleriyle boyuyor, tohuma gizlenmiş ağacın dünyaya armağan ettiği oksijeniherkesten öncesolutuyor, ferah bir nefes almayı sağlıyor. En iyisi yazmalı, hiçdurmamalı."

benimsemiyor." Sıkıldı, sanki bu dramatiksözleri birjiletedönüşüprühuna acının çentikleriniatmıştı.

"Konuşmak neden bu kadar tuhaf? Duvardaki çatlak, musluktaki sızıntı gibi... İnsan bedeninin çatlağında ağır olmalı, dışarı çok şey sızdıyor. Tıpkı az önceki gibi... En iyisi susmalı, hiç konuşmamalı. Kelimeler beni zavallı gösteriyor, susarken daha az zavallıyım," diye geçirdi içinden. Zihnindeki davete katılan cümleler sunulan ziyafetten memnundu. "Pirana kıkıllı cümleler iyice kemirin beynimi, kemirin ki boşalsınızihnim."

"Hobbes, insan insanın kurdudur, derken bu kurdun insanların söylediği sözler olduğunu neden söylemedi? Hepsini zihnimde hissedebiliyorum. Çok fazlalar..." Davetin gittikçe kalabalıklaşması onu hiç memnun etmedi "İşteşurada, şurada ve şurada, sonra yine şurada..." Dayanamadı, masanın üzerindeki kâğıtlara doğru hareketlenmeye hazırlanacağı vakitteyere yüzüstü kapaklandı, başını masanın ayağına çarpıtı. "Kaç," dedi, "cümleler beni öldürüyor, beni öldürüyor, kebialedi, bircümle yazdı.

Bir ipe asılan çamaşırlar gibi yanaklarına dizdiği gözyaşları kurudu, bakışlarındanademlediği karanlıkzifirileşti, kalbi gök gibi güldü, nefretişaleledenakan su gibi gürül gürül aktı. Karşılık vermediği her cümleden intikamını alırcasına yanına dizdiği kâğıtların kimisini buruşturup insanları cizdiği duvarafırlattı, kimisini parçalayıp o tarafa doğru savurdu. İnsanlığıkokuşmuş, kalbinde katliam yapmış, vicdanını demir parmaklıkların ardına hapsedmiş, niyetlerini kötüyeye çevirmiş insanları kâğıt parçalarıyla taşıladı. Ve eline bulaşan cümlelerin kanıonu korkutmadı En sonunda yerde durancümle cesetlerinin arasına kıvrıldığında zihni etrafa saçılmışgibiydi. Onu öldürecek cümleleri yaşatmadığı için mutluydu. Ve tüm bunları duvardaki seyirciyeye oynadığı için kendisiyle gurur duyuyordu.

Sesyoktu, sessizlikve yalnızlıkvardı

Göz kapakları, tiyatro sahnesinin kan kırmızı renkli perdesi gibi gözlerine örtülürken bu oyunu kendini hazırlısettigindetekraroynamayakararverdi. Oyunun adını da Çirkin İnsan Yavrusu koydu ama kim gerçekten çirkindi? Çirkin insanın yüzüne ne yakıştırdı, hangi insanınüzzerindegüzeldururdu?

SADE KARANLIK

Atıl Aşkaroğlu

Elindeki sade kahve dolu fincana öylece bakakalmıştı. Bir deniz hayal etti, simsiyah. İçerisinde fosforlu balıkların olduğu. Yeryüzüne yapılmış bir gökyüzü düşünüyordu. Bir mesafeden bakınca, yıldızlar gibi parlayacaktı balıklar. Hem hayatta herkes, kendi gökyüzünü oluşturmuyor muydu, bir özgürlük algısı olarak da. Onun özgürlüğü gece gelmeliydi. Derin nefeslerle fosforlu balıkları yutarak.

Bir yudum daha aldı kahvesinden ve masaya bıraktı.

Soğuk içine işliyordu şimdi, elleri, burnu... kıpkırmızı olmuştu. Bazen öylece yatıp tavanı izleyebilmek için hasta olmayı dilerdi. Oysa deliğin bir tavanı yoktu; simsiyah bir gökyüzü içerisinde fosforlu düşünceler... Ama içerisinde bulunduğu bu koca boşlukta ne zaman ayağa kalkmaya çalışsa başını duvarlara vuruyordu, her seferinde. Ve her deneyiminde büyük baş ağrıları ile boşlukta salınımına devam ediyordu. Kalbin bir "sınır" algısı yoktu elbette. Kalpile düşününce en uzak bile en yakın olabiliyor. Oysa zihin... Bütün duvarları büyük bir nizamla ören, işleyen ve süsleyen. İçerisinde huzurlu bir şekilde yaşayabileceği büyük bir hayal dünyası yaratılabilir, bir o kadar da büyük ve aşımaz duvarlar ve mesafeler oluşturan zihnine kızırdı biraz. Birgün zihniyle gerçek birdost olabilmeyi isterdi aslında. Birbirlerine birçok şeyi gerçekten anlatabildikleri bir zaman dilimini yaşamak. Böyle bir şey nasıl ve hangi koşullarda mümkün olabiliirdi? Delirmek miydi insanın kendisiyle gerçekten dost olarak sohbet edebilmesinin tek yolu?

"Tanrı, depresif bir yaratıcı olmalı. Bizi yaratırken acılarından esinlenmiş," diye mındandı. Koca birasırlık hayatında anlatabileceği çok güzel acılar yaşamış, tatmıştı. Öyle ki; bir elma olsaydı, kıpkırmızı olurdu. Bir güzelliği görebilmenin ancak acı tepeleri üzerinden bakılınca mümkün olabileceğini söylemişti babaannesi ona. Son nefesinde yanında olamamıştı. Bu nedenle ondaki güzelliği görmeyi kaçırdığını düşünürdü. Oysa görmek, bir ana aitti; güzellik koca bir asır...

Kurumuş dallar düştü yürüdüğü yollara. Düşlerindeki çiçekler tekerraz çabilmek için soldu, ağaçlar tekrar nefes alabilmek için döktü yapraklarını. Bir dünya değişti, değişiyor ayaklarının altında. Bir 'zaman' buldu üstünde nefes alabilmek için döktüğü yolları, elmiyi yapraklarını. Her neye girmek için her neye girmek için, değişti, değiştirilmeden hoşlanmazdı.

Zamanın havada salınıp duran parçacıklar olduğu düşüncesini okumuştı, sıkılarak okuduğu yeşil kapaklı o felsefe kitabında. Oysa zaman onun omuzlarında ağır bir yük gibi hissettiriyordu kendisini. Ama yine de kendisini güzel elbiselerle süsleyp havadasalınıp duran zaman parçacıklarının kollarına bırakmadan edemedi. Uzun yolculuklarının en sevdiği kısmı, başını pencereden çıkarıp, gözlerini kapatıp herhüccesinin zamana maruz kalmasını düşleyerek hayal kurduğu kısmıydı. Tam da bu zamanlarda öğrenmişti; ayrılık yollar değil, kalpler gettiriyordu. Çok güzeldi düşünceleri vardığında, buluşmak üzerine kurulu. Ama artık insanlar, bir ağaç altında buluşmuyor, buluşamıyorlardı. Kafeleler, sokak köşeleri, heykeller vardı artık bunun için. Doğanın ruhundan uzak, taştan örülü, başka hayatlar ve amaçlar taşıyan o yerler... Ama çok güzel düşünceler vardı onun, bir ağaç gölgesinde buluşmak üzerine kurulu.

Bütün düşüncelerinin ortasında öylece durup bir anlam derinliği ararken kesiildi ayakları yerden. Sonra bir daha hiç hissedemedi toprağın dokusunu ayak uçlarında. Oysa tınaklı nasırdı rengi ojeleleri vardı, toprakta bir çiçek misali duracak... Göğüs kafesinde sakladığı birbirinden güzel kokulara ve renklerle sahip bahçesi... Ama güzellik, paylaşamadıkça neye yarardı?

Şimdi, kahvesinin sonunda, o kadaryorgun ve bitkin hissediyordu ki kendini... Uzun vete sokulubir dünyaturunacıkmış ve bir saniye öncesinde soluklanmaya oturmış gibiydi. Bir kelimeyi defalarca söylerken kelimeleri yavaşça anlamı kaybetmesi gibibütün duygulanımsıdad defalarca, anlamı kaybetmesi için. Kimi zaman, içindeki çocuğu öldürdüğü için geceye kızar, bir mum birde tütsü yakardı. Vesonunda hep şu cümleyi hatırladı: "Hayatında, geri dönemeycek, dönmeyecek şeyler için bir mum yaksaydım eğer kocaman bir ışık olurdu kendisini aydınlatamayanı". Oysa hantıyordu, deliğin bir gökyüzü yoktu. Sonuç bir deyişle bir dünyaya çalışan cılız mum, ancak karanlık bulabilirdi

SON TAHLÜLDE

*tahlil sonuçları gelince
doktoryine çağırdı bizi
kızım biraz üzgündü
benim moralim iyi*

*kafama takılan soruyu
hemensordum tabii
bu kış çıkarmıyım doktor?
"merak etme, hemen ölmezsin" deyince
keyfim iyice yerine geldi*

*tekrarraporlara baktı uzunuzun
sonra yüzüme
garibine gitmişti keyifli halim
doktor bey dedim
ben bu dünyadan
hafif adımlarla
vegülümseyerek
geçip gitmek isterim*

Enver Ercan

ENVER ERCAN'IN ARDINDAN

Baran Güzel

TÜRKÇENİN DUDAKLARINI KAYBETTİK

Yaşayan en önemli şairlerden biri olan Enver Ercan'ı, Türkçenin Dudakları'nı, geçtiğimiz ocak ayında kaybettik. Edebiyat hayatı boyunca özellikle şiir ve öykü alanlarında, Türk edebiyatına büyük katkı sağlamış, mihenk taşlarından biriydi. Yaşar Nabi Nayır'dan devraldığı Varlık Dergisi'nin genel yayın yönetmeni olduğu yıllar boyunca birçok şair ve yazarın kendini bulmasına vesile oldu. "Şiirin bıçkın delikanlısı" olarak anılan ve 1958 yılında doğan şairin ilk şiir kitabı Eksik Yaşam 1977'de çıktı. Sürçüyor Zaman 1988'de yayımlandı. Geçtiği Her Şeyi Öpüyor Zaman, adlı şiir kitabı 1996 yılında Cemal Süreya Şiir Ödülü, 1997 Yunus Nadi Şiir Ödülü'nü aldı. Türkçenin Dudakları'nın Sen ile 2014 Necatigil Şiir Ödülü'nü kazandı. İkinci Yeni ve Kırk Kuşak şairlerini tanıyan, yaşamının önemli bölümlerini bu şairlerle ilgilenerek geçiren Ercan, onları diri tutan dimağ-

Üniversitedeki ilk senemde hocam Handan İnci'nin selamıyla Enver Ercan'ın yanına gitmiştim. Sahibi olduğu *Komşu Yayınları*'nın ofisi, Yeldeğirmeni'nde bir apartmanın ilk katında, sevimli bir "evdi". Evdi diyorum, çünkü burası, banyosu ve mutfağı olan, iki artı bir, sıcak bir yuvaydı. Ofisin üst katında, burasıyla aynı ölçülerdeki evde, Enver Ercan yaşıyordu. *YasakmeyerDergisi*'ni de yine buradabirbirinden güzel insanlarla beraber çıkartıyorlardı. Ben nedensebeyaz masaların olduğu, soğuk bir yer olarak hayal etmiştim yaynevinin. Fakat iğeri girer girmez insanın burnuna eskimiş kitap, kahve ve yemek kokuları geliyordu. Sürekli gelen giden şairler, yaynevinin editörü Saima abla, benim gibi stajyer olarak orada bulunan Fatma ve Aslı ofis üsürekli koyubir muhabbetin döndüğü, dış dünyanın bütün çirkinliğinden arınmış apak bir ortama çeviriyorlardı.

Enver Ercan'la ilk kez titreyen birelle tokalaşmıştım. Heyecandan ne diyeceğimi bilemediğim ilk birkaç saniye, kalp çarpıntımı dinleyerek geçti. O zamanlar zor günler atlattığını, kanserle zorlu bir savaş verip ayakta durmayı başara bildiğini henüz biliyordum. Duyunca da inanmadım zaten. Onca tedaviden, kanserden bu denli hasarsız kurtulduğunu öğrendiğimde saygım, güçlü, sarsılmaz bir hâl almıştı. Sonraki yıllarda babamın ciğerleri de bu ilete yakalandığında hep Enver Ercan geldi aklıma. Gösterdiği drayeti babamdan da umdum. Olmadı.

Ofiste birçok yazar ve şairin ağırlandığı, öğle yemeklerinin yendiği yuvarak masaya geçtim. Kızlar derginin yeni sayısı için son dokunuşları yapmakla meşgulken Enver Ercan karışma oturdurdu. "Niye çalışmak istiyorsun burada?" dedi. Ona editör olmak, yayıncılık öğrenmek istediğimi söyledim. Enver Ercan belki yanındakalışmak isteyen onlarca insanasöylediği şeyi söyledi bana: "Ben sanabirşey öğretmem, kendin öğreneceksin. İstiyorsan başarsın."

İlk günün akşamında "Taksi'm'egidiyoruz, sen de gel," dedi. Daha yaynevinde çalışanlarla doğru düzgün tanışmadan Küçük İskender'le Akbank Sanat'ta yaptıkları bir söyleşiye götürdü. Küçük İskender'e "Yasakmeyer'deki ilk erkek asistanım," diye tanıttı beni.

Enver Ercan kimseye şairin nasıl yazıldığını öğretmedi, nasıl şair olunacağını gösterdi. Hayata ve insana bakışıyla, kibar ama yalnızca yakınlarına takındığı "biçkın" tavrıyla, bir şairineksik kelimelerini fısıldargibi sohbetledişiyile bir şair neye benzersorusunun vücut bulmuş haliydi. Editörlüğünün nasıl yapılacağını öğretmedi, nasıl editör olunacağını gösterdi. Çok okumamı öğretilmedi, çok okuduktan sonra yazmanın biriktirmenin önemini kavramamı sağladı. Nasıl yazar olunuru

öğretmedi Enver Ercan, nasıl yazar olunmazı öğretti bir de. Yanında geçirdiğim zaman boyunca beni en çok mutlu eden şey anıları dinlemektir sanırım. Cemal Süreya ile nasıl tanıştığını, Atilla İlhan'la nasıl röportaj yaptığını, Ece Ayhan'ın onun için nellersöylediğini tatlı bir anıya esir olmuş parlayarı gözlerle anlatırdı. Her zaman neşeliydi. Ofiste birimizden birini üzgün gördüğünde takılmadan edemez, yüzümüzü güldürmek için zekice şakalar bulup çıkarırdı. Şiirlerinde bolca kullandığı ironiyi günlük hayatta da yanından ayırmaz, kendideymişle kahkaha attıran değil, bıyık altından gülümseten espriler yapardı.

Handan hocam "Edebiyat dünyasına Enver Ercan'la adım atmak uğur getirir," demişti. Gerçekten de editörlüğe adım attığım o günden beri, hep şansım yaver gitti. Sanki Enver Ercan'ın şiirli ismi etrafımı ören görünmez bir kalkan gibi, beni yayıncılık dünyasındaki bütün talihsizliklerden korudu. El verdiği onlarca yazar ve şair için de durum böyledir sanırım. Doğum günü 22 Ocak'tı, 23 Ocak'ta hayatını kaybetti. Dündüğü, bugünüldü anlayacağınız. Onun gibi bir şaire de ancak bu yakışır.

Enver Ercan birçok kişiyeabi, dost, yoldaş oldu. Bu yazının geri kalanında onların cümlelerine yer vermek istedim. Kızı Özge Ercan'a, şair ve yazar arkadaşlarına "Enver Ercan'ınasıl hatırlayacaksınız?" diye sordum. Şöyledediler:

“Özge Ercan: Babamla ilişkimiz baba-kız ilişkisinin ötesindeydi. Dostumdur, oyun arkadaşımı, ama en önemlisi rol modelimdir. Vicdanlı ve dürüst olmak, insana insan gibi davranmak ve şık olmak onun vazgeçilmezlerindendi. Bundan sonraki yaşamımda bana öğrettikleriyle, kattığı değerlerle benimle olacak. Ona veda etmek istemiyorum çünkü biliyorum ki ne o ne de ben veda etmekteki hiç hoşlanmıyız... Güzel luyu canıncım, yaştığının her şeyi için bir kez daha teşekkür ederim.

“Küçük İskender: Enver yakın hissettiği insanlarla beraberken gerginlikten uzaklaşır ve sevdiği, sevdiğimiz usta şairlerle yaşadıklarından bahseder, hepimiz güldürürdü. Onun eğlenceli, komik anıları artık sadece bizlerin belleğinde. 'Kardeş' diye hitap ettiği insanlardan biri olmak, herkese eşit mesafeli dursa da özel şairlerine katlanmasını gözlemlemek, paylaşımcı/yardımcı kimliği önüne çıkıp böbürlenmemesine tanıklık etmek aklıma ilk gelenler. Edebiyatın emekçilerinden biriydi, hep de öyle anılacak.

dir. Ayrıca zarıf ve delikanlı şiirlerin şairi, zarafetle delikanlılığın icabında birbirine ne kadar yakıştığını ispatıdır. Hem şair hem de şiir olabilmış nadir insanlardandır.

Atay Öktem: Enver Ercan'ı şiirin güler yüzlü delikanlısı olarak hatırlayacağım en çok. Enver Ercan sadece edebiyata ve şiire emek vermekle kalmadı, dergiciliğe ve yayıncılığa yeni bir soluk getirdi. Bu kadar ağır bir yükü soğukkanlılıkla ve gülümseyerek taşıdı. Herkesi kucakladı, herkesi birleştirdi, bir araya gelmesi en zor kişilerin bile bir ortak noktasını buldu, oradan yakaladı. Zekâsı bu kadarkıvrak, bakışı bu kadargenç ve yüreği baştan aşağı şiirle kaplı birini kaybetmenin ağırlığını, sanırım uzun zaman üzerinden atamayacak edebiyat dünyası.

Haydar Ergülen: Enver Ercan'ı nasıl hatırlayacağım? değil "nasıl unutacağım?" Enver kendini öne süren bir adam değildi. Bir işin hem bu kadar başında, içinde olup da hem de bu kadar "oralı" olmayan bir zor bulunur, o Enver'dir. "Oralı" olmayan, "umursamayan" anlamında değil, kendisine pay çıkarmayı sevmeyen anlamında. Mavi kalp demiştim, böyleyse bir de hem kolektif örgütleyen hem de o örgütlememsi gibi yalnızlığına çekilen mavi ruh diyeyim onun için. Cemal Süreya'ya benzer pek çok bakımdan. Yalnızca içki açısından yakın değildir ona. Ama iyilik, dostluk, cömertlik deyince aklı ilk gelecek şairlerden biriydi. Hep başkalarına çalıştı, başkaları için çalıştı, kendine çalıştıysa da pek azdı. Gözü tok biniydi. Sesini duyunca özlediğini anlardım. Ben de özler, arardım. Enver Ercan "kardeş"imdi, nasıl unutacağım?

Müge İplikçi: Muzip ve dünyaya tutkun ama bir o kadar da hüzünlü ve şair bir insandı Enver Ercan.

Mahir Karayazı: Yirmi bir yaşıym. Şiir(?) yazılı çokça sayfa dolu bir çantayla, Varlık'ın kapısındaayım. Soğuk, heyecanlıyım. Çaldım kapıyı, açan kişiye "şiirlerim vardı" deyince, içeri yönlendirdi. Girdim. Böylece tanıştık. Sonra Yasakmeyve dönemi, gelişerek devam etti, arkadaşlığımız, abiliği, dostluğu...

"Mahir, neredesin? Kadıköy'e gelince haber ver, bi işimiz var," diye aradı, hep gittim. Kâh derginin işleri için, kâh kendisiyle ilgili bir işi için bir yerlere gittik, hep...

Hastalığını öğrendiği zaman bir akşam Yasakmeyve'ye çağırıp, söylediğinde, o cümleden sonra hiçbir şey diyemeyip, sonra çıt çıkarmadan saatlerce kolu yapıp, depoyu düzelttik...

Öğütlerinle, tutkularıyla, "gizli mektup", kadıköy'de yazdığı mektuplarla şiirde bengibibirçokinsanınhayatınabir deniz feneri

gibi yol göstericiliğiyle, en çok da "Mahir neredesin, Kadıköy'e gelince haber ver" deyişinle hatırlayacağım.

Kadıköy'deyim EnverAbi, gelince haber vereceğim...

Ercan y Yılmaz: Edebiyat işçiliğiyle kendi yazını ihmal eden insanlar benim için kutsal bir yerdedir. İşte bunlardan biridir Enver Ercan. Uğraşlarının, didinmelerinin merkezine kendisini koymamıştır. Oraya Türk edebiyatını oturtmuştur. Egosu da yoktur dolayısıyla. Genç şairleri, yazarları takip eder, desteklerdi hep. Bir genç şairin birdere yayınladığı şiirden ötürülinçe uğramasındansonrameale-n şöyle yazmıştı. "Sonuna kadar yanınızda duracak yayınlarda olun." EnverAbi'şte öyleydi, sonunakadar dergisindeki şiirin, şairin yayında dururdu. Ki kendisi de defalarca linçe maruz kalmıştı. Enver Abi'yle en son 2016 Diyarbakır Kitap Fuarı'nda bir araya gelmiştik. Şairlerinin, kitaplarının, dostlarının yanındaydı. Onu o günün hatırasıyla hep hatırlayacağım, "Bak biz geldik, onca büyük yayınevi, yalnız bıraktı burayı amabiz geldik, hepdegeleceğiz," dedi. Ayrıca Di şiir-lye okuru olduğum güzel bir şairdir Enver Abi. Şöyle der: "dilim sana değse / uyanıyorsözcükler".

Gonca Özmen: Dokunduğunun izi kaldı her yerde – geçtiğin yeri güzelledin.

Kardesten Komsu: Dostsunbörtü böceğe, ağaca kuşa ama ille de insana, iyi insana, genç insana, çalışkan insana, inatçı insana. Nasılda sahici "kardeş" deyişin. Bakışın nasıl da sıkı birtartıolduhek.Güleçama tartan bakışın, yakınam konar-göçer bakışın. İnadığından elini, kalbini hiç çekmedin. En zoru buydu belkide

Anlatma İştahı: Anlatmanın iştahını sende gördüm ilk. Böyle tüm sesinle, tüm gövdenle, tüm etkileyciliğiyle. Seni dinlemek nasıl da şınl şenlikti. Güldürmeyi gülmekten çok sever gibiydin anlatırken. Bulacıycıydın anlatırken. Yüzlere şenlikli anlatmaddık İştah. Merakın da iştahıydı senin. Yandan bakardı, kulak kabartırdı merakın – daha çok çaktırmadan, incilmeden demeliyim.

İsleyen İhne: Edebiyataadanmak,öyle herkesin yiyeceğiniane değil! Cüret edendin sen – yeni meydanlar, bulvarlar açandın. Bir sis çanıydın, isleyen iğnesi edebiyatımızın. Yazdığın şiirler ve yazılar, yıllar boyunca üstlendiğin gönüllü editörlükler, hazırladığın derleme ve antolojiler, dosyalar, yazdığın biyografiler,yaptığın söyleşiler yanışımızda. Başlıbaşınabir okulsun sen Enver Ercan. Bir işleklyolu, bir geniş algıyı, bir güzel tutkuyu söylüyorsun hep birilerine.

İyi ki varsın, iyi ki yazdınvedurmadınhep çalıştın EnverAbi

ANAFOR

Merve Özdoğru

Yaldızlı bir anahtarın ucuyla oyduym göğüs boşluğumu, dayanılmaz ağrıya sebep olan her ne ise söküp atmak için. Tek tek kopardım hepsini, tek tek karanlık sularına bıraktım, kaybolup gitsinler istedim, olmadı. Ben suyuntam ortasında bir girdaba kapılmışımdı çökerken kopardığım tüm parçalar kıyılanma vurdu, görüntü korkunçtu. Sahilime dizilmiş izleyenler arasında beni kurtarmak isteyen olmuştu belki ancak tüm kıyılanımı saran kanlı, irinli parçalar ve dev dalgalar gözlerini korkutmuş olmalı, bilemiyorum. Çırpınmadan, kurtulmaya çalışmadan yavaş yavaş en derine doğru ilerledim ve sakince oturdum sabırla bekledim karanlık suyun en dibinde. Düşündüm, dinlendim. Yıllar geçti, değiştim, kabuğum sertleşti. İçim yumuşak kalsadevriildi.

Sonra bir gün fırtınalar dindi, sular çekildi. Dalgalar sakindi artık ve sahil huzurlu bir sessizliğe bürünmüştü. İşte ancak o zaman aramak akıllarıma geldi geriye kalan son parçamı. Suların en derinlerine daldılar, sert kabuğumu buldular. Görmek için içimi ilk kez çaba gösterip sevgiyle açtılar. Sabretmenin bıraktığı sedafî tortuları kenara itip boyunlarına, bileklerine, kulaklarına takıp taşıdılar küçük kükük tanelerimi. Kabuğumu fırlatıp attılar. İşlerine geldiği gibi...

QUENTIN TARANTINO

GEVEZE, SOYSUZ VE KAN İÇİNDE

Doğukan Adıgüzel

“Yönetmen olmasaydım
gangster olurum,”

Quentin Tarantino, 1979 yılında liseyibiraktive Kaliforniya’da pornofilmler gösteren birsinemada yergöstericiliği yapmaya başladı. 1984-1989 arasında da bir video arşivdükkanında çalıştı. Burada daha sonradan sinemasının önemli unsurlarından biri olacak birçok B-movie izledi. Sergio Leone, Jean-Luc Godard ve Brian De Palma gibi sanatsal yönü ağır basan yönetmenlerden de etkilenip kendi sinemasını oluşturdu. Tarantino, filmlerinin içerdiği şiddet sahneleri ve referanslarıyla istismar sinemasının kıyılarında gezinirken; oyunculuklar, set tasarımı ve bütün bunların toplamından oluşan sinema dili ile günümüz auteuryönetmenleri arasında önemli bir yer edindi.

Çılgın Romantik (1993), filminin senaryosunu yazdıktan sonra Tarantino, filmi gerilla yöntemiyle çekmeyi planlamış fakat para bulamadığı için senaryoyu satmak zorunda kalmıştı. *Rezervuar Köpekleri*’nin tek mekânda yazılmasının sebebi ise Tarantino’nun filme başlarken 5 bin dolarlık bir bütçesi olmasaymış. Filmi 16mm. ile siyah-beyaz çekecekmiş. Fakat Harvey Keitel’in senaryoyu okuması ve beğenmesi sonucunda Tarantino gerekli bütçeği bulmuş

Rezervuar Köpekleri, 1992 yılında Sundance Film Festivali’nde gösterildiğinde hem büyük bir yönetmenin habercisi olmuştu hem de birçok tartışmayı gündeme getirmişti. *Rezervuar Köpekleri* filminde yer alan meşhur kulak kesme sahnesi, eleştirmenler tarafından büyük tepkiyle karşılanmıştı. Bu sahne, filmi izleyenlerin aklından silinmez ve işkencecinin davranışlarının bir arada sunulmasıydı

İşkenceci, işkence yapmaya hazırlanırken pop müzik eşliğinde havalı bir şekilde dans eder. İzleyici bu durumdan hem haz alır hem de dehşettedüşer. *Rezervuar Köpekleri* filmindeki şiddet *Cehennem Silahı* (1987) ve *Zor Ölümlü* (1988) gibi şiddet barındıran filmlerden ayrılır. *Rezervuar Köpekleri*’nde şiddet olabildiğince gerçek ve çıplak olarak sunulur. Örnek verdiğimiz filmlerdeki şiddet sahneleri ise çizgi film şiddetidir. Olabildiğince seyirciyi rahatsız etmeyecek şekilde sunulur. Bu filmlerde şiddeti uygulayan kişiye şiddeti uygulayabilmesi için haklı sebepler verilir. Tarantino’nun yarattığı karakterlerin ise şiddet uygulamak için bir sebebe ihtiyaçları yoktur. Ella Taylor bir makalesinde kulak kesme sahnesi için “O sahne tambirsanat eseri;hatta kusursuz bir yapıtı bile olabilir. Zaten beni korkutan da bu,” der. Tarantino’nun şiddeti bütün çıplaklığıyla vermesinerağmängösterilen şiddetin çekici bir hal alması, onun mizansen yaratmaktaki maharetinden kaynaklıdır. *Soysuzlar Çetesi* (2009) filminde Çavuş Donny’nin Nazi komutanın kafasını beyzbol sopasıyla dağıttığı ve *Rezervuar Köpekleri*’ndeki kulak kesme sahnelerini bu duruma örnek gösterebiliriz. Tarantino, filmdeki şiddet sahnelerinin eleştirilmesini çok fazla ciddiye almaz. “Eğer şiddet malzemenizin bir parçasıysa, yüreğinizin sızıgötürdüğüyeregitmekte özgü olmalısınız,” der. Onun için sinemada şiddet sadece zevk meselesinden ibaretir. Başka bir röportajında ise, “Filme korkunç bir şey olacağında müzik size buna dair herhangi bir ipucu vermiyor. Gerçek hayattaki şiddet böyledir. Otobüs beklerden birden önünüzden beyzbol sopasıyla bir adamın başına vurması gibi. Benim de şiddeti böyle yansıtmaya çalışıyorum,” açıklamasında bulur

nur: *Rezervuar Köpekleri* filmiyle aldığı bir diğer eleştiri ise filmde hiç kadın karakter olmamasıdır. Bu duruma ise Tarantino şöylecevapverir:

"Ne yani, karakterler buluşmalarına kız arkadaşlarını mı getireceklerdi? Ya da Bay Beyaz'ı kansıyla mı göstermem gerekiyordu? Benim anlatmak istediğim hikâye öyle birşey değildi."

Tarantino, röportajlarında filmlerinin sıklıkla otobiyografik özellikler taşıdığını söyler. Bu kanlı ve vahşet sahaneleriyle dolu filmlerin otobiyografik özellikler taşıdığına inanmak zor olsa da belli noktalardan inandırıcıdır. Senaryosunu yazdığı *Çılgın Romantik* filminin başkarakteri Clarence, Tarantino'ya oldukça benzer. Clarence bir çizgi romandükkânında çalışıyordur. Tarantino ise birvideocuda çalışmıştır. Tarantino gibi Clarence'da kung-fu filmleri izler ve İki Film Birden Sinemala- rına gider. Verdiği röportajların birinde "Yönetmen olmasaydım gangsteroldurdum," açıklaması da onun şiddete merakı- nın diğer bir kanıtıdır.

Tarantino, 1994'te *Ucuz Roman* filmi ile ilk filminin başarısının tesadüf olmadığını kanıtladı. Sert mizaçlı karakterler, bilgece diyaloglar, popkültürü ögeleri ile Godard'dan Leone'ye kadar birçok referans ve elbetteaşın şiddet sahneleri. Başta üç kısa filmlik bir suç antolojisi olarak çekmeyi düşündüğü *Ucuz Roman*'i daha sonra J.D. Salinger'in Glass ailesi hikâyeleri gibi tek bir hikâyede birleştirir. Aynı karakterleri farklı hikâyelere yerleştirir. Tarantino verdiği röportajlarda da yönetmenlerin, yazarların romanlarda uyguladıkları teknikleri uygulayabilecekleri söyler.

Tarantino'nun postmodern bir sinemacı olarak adlandırılması da bu yüzden. *Ucuz Roman* ve diğer filmlerinde de, türlere ve anlatımlara atıfta bulunarak onları yeniden dolaşıma sokarak film tarihini tasdik etmesiyle postmodern öğeleri açık bir biçimde içinde barındır. *Ucuz Roman*'daki üç hikâyenin konusuna baktığımız zaman metinlerarasılık bariz ortadır. İkinci kalite filmlerin bayat hikâyeleri yeniden canlandırılmıştır (çete üyesi patronunkansınıdırşan çıkarır, ama ona aşık olamazdır; boksör maçı satması için rüşvet verilir, kiralık katiller bir görevi gönderilir).

Mia bir 'femmefatale' olarak tanıtılır. Sahneye girişi *Çifte Tan-
zimat* (1944) filmindeki Barbara Stanwyck'in girişini andırır.

Ücretsiz PDF Kitap Ar

gibi. Bu noktada Tarantino'nun filmleri kurgu metinler ama öte yandan tıpkı Godard'ın filmleri gibi birer film eleştirisidir. Godard anlatılanın kurgu olduğunu açık ederken politik bir amacı vardır. Klasik sinema anlatısını reddeder. Onu eleştirir ve seyircinin karakterlerle özdeşleşmesini engeller. Tarantino'nun ise anlatılanı açık ederken politik bir amacı yoktur. O sadece izlediği filmlerdeki teknikleri farklı bir forma sokarak sanat sineması ile istismar sineması arasında gezinir.

Hızlı kurgu sahneleri ile daha telaşsız sahneleri birlikte kullanılmaktaki becerisizi *Ucuz Roman* ile biraz daha öne çıkar. Daha sonra bu özelliği *Soysuzlar Çetesi* ile doruğa ulaştacaktır.

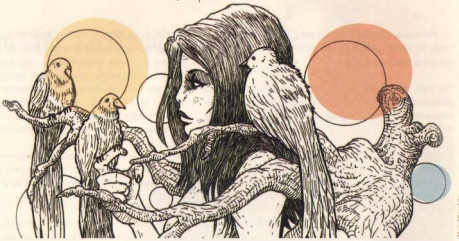
1997'de Elmore Leonard'ın *RumPunch* kitabından yola çıkarak çektiği *JackieBrown* filmi ile çok sevdiği 'blaxploitation' türüne *Coffy* (1973) filminin yıldızı Pam Grier'i oynatarak saygısını sunmuştur.

2003 yılında ise epik intikam hikâyesi *Kill Bill* ile western filmlerinden Uzakdoğu dövüş filmlerine türlü referanslarla seyriscini mest etmeyi başardı. Dört saatlik bir hikâyeyi ikiye bölerek anlatan Tarantino dev bir tuval üzerinde çok basit bir hikâyeyi anlatıyordu. Başka bir yönetmenin elinde kontrolünü kaybedebileceği böylesine bir epik Tarantino'nun ellerinde bir başyapıtı dönüştü. Peki, bunu nasıl başardı? Öncelikle *Kill Bill* filmiyle Tarantino bir fantezişin gerçekleştireyordu. Oykündüğü filmlere birer birer selam çakıyor, (kimisi eleştirilenler bunu çalmak olarak nitelendirmiştir) bunu yaparken de kurduğu fanteziniçine oldukça gerçekçi karakterler yerleştirerek o karakterlerarasında kusursuz bir çatışma yaratıyordu. Bunun yanında filmin gel gitti kurgusu filme farklı bir lezzet katıyor, filmin heyecanını sürekli yüksek tutuyordu. Birinci bölüm 'spagetti western'ler etkisindeki doğu tarzı bir filmken, ikinci bölüm doğu filmleri etkisindeki 'spagetti western' olarak tanımlanabilir. *Kill Bill*'den sonra B-filmlere bir saygı duruşu olan *Ölüm Geçirmez* (2007) filmiyle seyrisciyi bulan Tarantino *Rezervuar Köpekleri* filmiyle aldığı "kadın-larayer yok" eleştirisine de bir cevap veriyordu adeta.

Şimdilerde *Star Trek*'in devam filmini çekeceği söylenen Tarantino, onuncu filmini yaptıktan sonra sinemayı bırakmış. *Rezervuar Köpekler*'nden bu yana sinemaseverleri her projesi ile heyecanlandıran Tarantino umarız bu konuda da aynı tutarı. *Star Trek* için de umutları olan haklarını *Star Trek* çekerek harcamakta kararlı değildir.

MUM

Sumru Uzun

*"Sen, tükettiğim hayallerimsin.
Ve ben, senin yüreğindeki rutubetim. Bana teslim olana
dek, saracağım tüm kuytu köşelerini."*

Pencereme sıgıngökyüzünebaktım. O da benimgibihüzün-
lüydü. Uzun zamandır ne yağmur yağıyordu ne de kar... Tak-
vimimde son eksilen yaprak serin gittiğin güne derk geli-
yordu. Son karlı kış mevsimiydi. Gittin. Her yerde bir kuraklık
baş verdi. Çiçeksiz bir bahar ve ardından gelen san sıcak bir
yazdı. Benim için sancılıydı günler.

Gittin.

Sahi neden dönmedin?

Bak, kış bile geri geldi. Sen gittin diye küstü sanırım. Gün-
lerdir hiç kar yağmadı. Ellerini tutmadıktan, üşüyen burnumu
sen öpmedikten sonra neden yağacaktı ki? Senden sonra
anılanı yaşıtmak için birliktevakit geçirdiğimiz yerlere git-
tim. İlk zamanlar seni görürüm diye umutlanıyordum. Sonra-
şında o kadar çok yalnız kaldım ki hayalinle, seni canlı kanlı
karşımda görmeyi düşündükçe çekindiğimi hissediyordum.
Nitekim umudum tükendi ve seni bir daha göremedim.

Gittin.

Ardından öylece bakakaldım. İnsanın sınırları var biliyor
musun? Zamanla tüketiyor her şey. Mesela gözyaşım, umu-
dum, hayallerim tükendi. Hatıralarım bile tükendi! Sensiz
geçen gecelerde, sıcaklığını hissedip uyumak için tükettim
onları. Şimdi seni düşündüğümde hafızamda beliren bulanık
bir yüz sadece. Ne kadar derine inmek istesem de artık hep
siğ kalacakduygularım.

Gittin.

Bensiz karşıladığım ilk yaşında seniaramakiçin heyecandan
titreyen ellerimle tuttum telefonu. Aramak istedim. Arayama-

dim. Ne o gün ne de sonrasında... Tek istediğim her yaşında
yanında olmaktı. Olamazdım, o yüzden dileğimi kendime
sakladım. Senden sonra kutladığım doğum günümde mumu
üflerken dileğimi özgür kıldım. Gerçek olmayacağını bilsem
de, inanır gibiydim.

Gittin

Kurak mevsimler, kırk hayaller, sessiz kelimelerden bir dün-
yam oldu. Hep dardin ki, ben senin dünyanı olamam. Ne
demek istediğini sonradan anladım. Kabulendiğimde yara-
mın üstüne bir yara bandı yapıştırdım. Unutmak mümkün
değildi ama yaşıyordum. Aldığım her nefes ciğerime batar-
ken yaşamaya devam edecektim. Elimde olsaydı inan daha
zamanı durdurmak isterdim.

Gittin.

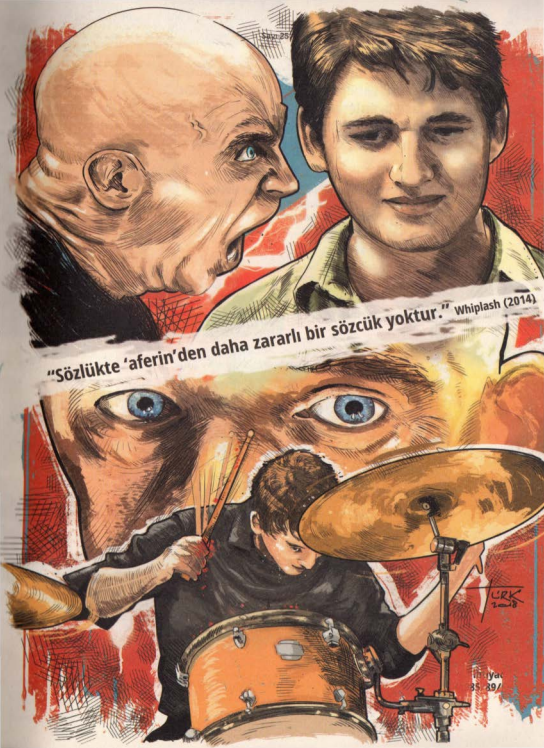
Tek bir eylemle, alfabeden adındaki harfler silindi. Yüreğim-
deki sevgi incindi. Sen gittin. Ben direndim. Sönmek için
çırpınan bir mum aleviydim. Çoğul bir hikâye sonlanırken,
tekil hikâyem için bir paragrafın ilk cümlesiyazıldı. Senin adın
kaderimin yazılı olduğu buğulu aynadan silindi. Hayat da
ayna gibiydi. Onun karşısında nasılsan, gördüğün yansıma
da öyle oluyordu. Tekil hikâyemi yazmaya devam ederken
bunu dikkate alacaktım. Aynadaki yansımam değişecekti.
Yansıma yaklaşıp uzun uzun kendime baktım. Gittiğin gün
yüzüme yerleşen kederi sildim. Gözlerimdeki ılık yeniden
parlasın diye dua ettim.

Gittin.

Pek çok mevsim eskittim.

Sen, gittin. Ben sensiz yaşamayı öğrendim.

Günün Şarkısı: Manga/Cevapsız Sorular

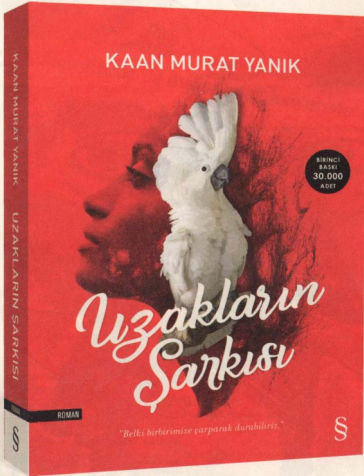

"Sözlükte 'aferin'den daha zararlı bir sözcük yoktur." Whiplash (2014)

CRK
2018

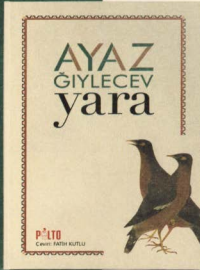
***Zira kadınlar sezerler, sonrasını görürler
lakin bu sebeple kafaları daha çok karışır,
her şeyi fazlasıyla anlamanın bir hastalık olduğunu unutma...
Dişilik ile delilik yakındır. İkisi de kendilerine serazat
bir dünya kurup o dünyada yaşarlar.**

**"Kitap okumanın zararı da var elbette;
kitap bittiği zaman hayata geri dönüyor
ve mecburen yaşamaya devam ediyorsun."**

YARA Ayaz Gıyilecev

“İnsan kazanmaya, yenmeye, üstünlüğünü ispat etmeye meyillidir. Yenmeyi, en iyisi olmayı hedeflemesi de ölümsüzlük duygusunun gereğidir.”

ŞENLİKTE ÖNCE Saša Stanišić

“Fürstenfeld’deki o son gecede, köyde yaşayanların kendilerine sakladıkları hikâyeler açığa çıkıyor.”

Şenlikten Önce, uzun bir gecenin tekinsizliğini resmediyor.”

**“Yine de yukarıdaki
yıldızları ve sonsuzluğu
kesinlikle duyabilmeli.
O zaman hayat her şeye
rağmen büyüğü gibidir.”**

Vincent Van Gogh